

Fons est in Valle-Umbrosa, in quem sanctus A
 ussæpe pedes et manus intinxisse fertur. Teste
 ymo Radiolensi, abest a monasterio quingen-
 sibus; tanta autem religione olim conserva-
 ut per plura sæcula eodem topico et herba,
 dmodum tempore S. Joannis erat, cingeretur
 lent antiqui patres Vallumbrosani reverentiæ
 illum exsculptis exornare lapidibus. Idem auc-
 rat, hujus fontis aqua varios morbos fuisse
 e; qua de re suo loco postea agemus. Didici
 ex Franchio lib. 4, pag. 79, jam hunc fontem
 et Oratorio esse exornatum (eorum figuram
 isam in suo indice exhibet) locumque, Sancti
 iis sacrum, a peregrinis et ægrotis pietatis cau-
 rimum frequentari. Alter fons est, testante Lo-
 lib. 1, cap. 112, vicinus monasterio Passinia-
 m miraculis clarus, in quo miraculose di-
 capti duo lucii, ut narratur in Vita per B.
 am et B. Attonem scripta.

Aliud denique prodigiosum Gualbertinæ sanc-
 monumentum in Valle Umbrosa cernitur de
 est B. Andream n. 13 sic scribit Andreas Ja-
 s in Vita cap. 11. « Quædam arbor, quæ fagus
 ; quæ a loco, ubi beatus Joannes morabatur,
 persupereminendo sejungebatur, licet multas
 s circa se ejusdem generis haberet, ante om-
 nen per multos dies omni anno floribus ru-
 , frondibus vernabat, omnesque supergre-
 ceteris amplius flores frondesque conserva-
 dem prodigium confirmat hic versus, ex hym-
 lumbrosano supra relato desumptus.

nce nunc fagus memor est Joannis :
 ore nam cunctis folioque fagis
 ngulis annis prior et videtur
 Omnibus ista.

Quin imo annum miraculum tempore suo per-
 severasse testatur Didacus Franchius lib. 4, pag.
 89; additque fagum illam anno, quo scripsit aut im-
 pressit S. Joannis Gualberti Vitam, prudenter novo
 aggere fuisse firmatam, ne paulatim decurrentium
 aquarum impetu eradicaretur.

160. Joannes Mabilonius de prodigiosa hac fago
 aliisque monumentis anno 1686 a se visis scribit
 sequentia In Itinere suo Italico tom. 1, pag. 183 :
 « Vallumbrosa situm habet maxime solitarium in
 clivo altissimi montis, qui monasterio ex parte Orien-
 tis incumbit. Prospectum habet versus septentrionem
 in subjectam vallem unius fere milliario. In edito
 montis aggere sita est cella sancti Joannis Gualber-
 ti. . . . et non longe inde extat fagus, sub qua per
 multos annos delituit Gualbertus, quæ hactenus,
 novis surculis subinde succrescentibus, ante omnes
 alios fagos virescit, et post omnes virorem suam
 conservat, Sancti Johannis corpus Passiniani, unum
 ejus brachium apud Vallumbrosani habetur cum
 ejusdem Psalterio et manuali precum quotidiana-
 rum; item acies seu acumen clavi Dominici, in suum
 monasterium a sancto Ludovico Francorum rege
 (ut perhibent) dono transmissum; quod sane acu-
 men in clavo illo, quem, ad sanctum Dionysium pro-
 pe Parisios asservamus, desideratur. In Psalterii
 litanis post sanctos Benedictum et Maurum sanctus
 Placidus invocatur. Multæ sunt ibidem aliæ beato-
 rum domesticorum reliquiæ, quorum elogia Hiero-
 nymus de Raggiola ejusdem loci monachus scripsit
 ad Laurentium Medicem. » Hæc de cultu, reliquiis
 et monumentis posthumis dicta sufficiant. Nunc
 ipsa Sancti Acta ab antiquis ac beatis auctoribus
 scripta, dein miracula, ac denique solemnem Cru-
 cifixi translationem, eo, quo promisimus ordine,
 exhibeamus.

S. JOANNIS GUALBERTI

VITA,

AUCTORE BEATO ANDREA ABBATE STRUMENSI,

Ex ms. Vallumbrosano, quod nuper e latebris eruit R. D. Joannes Aurelius Casari.

CAPUT PRIMUM.

*in his Gualberti natales, ingressus in monaste-
 rium, Simoniaci abbatis derelictio, et in Vallem Um-
 bram adventus.*

Tempore quo Simoniaca (15), et Nicolaitarum (16)

Hæretici sic dicti a Simone Mago, quia res
 vendebant et emebant. De qua re vide Pe-
 damiani lib. 11, Epist. 2.

*Clerici uxorati, inquit S. Petrus Damiani
 iv, Epist. 3, Nicolaitæ vocantur, quoniam a
 Nicolao, qui hanc dogmatizavit hæresim,*

D hæreses per Tusciam, et pene per totam Italiam
 diebus Henrici (17) Imperatoris Ecclesiam Catholicam
 in locis plerisque sædabant, erat quidam nobilis,
 Gualbertus nomine, vir militaris, patria Florentinus,
 habens duos filios, quorum unus Ugo; alter Johan-

hujus modi vocabulum sortiuntur.

(17) Is verosimiliter est S. Henricus, qui imperium
 electus est rex Germaniæ: anno autem 1014 coro-
 natus Imperator, post decem annorum anno 1002
 obiit, ut vide in ejus Actis, 14 Julii.

nes vocabatur. Qui, secundum etymologiam sui nominis *gratia Dei* (18, variis virtutum operibus insignitus est, ut in hoc opusculo de ipsius sacra conversione, ac piis moribus, in sequenti clarebit. Iste dum satis carus parentibus ac vicinis, et qui eum noverant, pro honestate morum suorum vehementer existeret, accidit ut quidam, maligno spiritu commotus, quemdam propinquum ejus occideret; unde occursum ejus, aliorumque parentum, qui de consanguinitate defuncti erant, præfatus homicidia modis omnibus devitabat.

2. Sed jam propinquaverat tempus, quo gratia divina misericorditer declararet in Joanne, quis futurus esset; et qualis ac quantus in exemplum humilitatis et misericordiæ fidelibus multis esse deberet. Qui dum uno die cum armigeris suis Florentiam ire disponderet, in eodem itinere præfatum homicidam qui propinquum ejus interfecerat, ex improvise obvium habuit, in loco, quem sic arcta semita comprimebat, ut neuter posset in partem aliam declinare. Quem dum homicida prædictus venientem eminus conspexisset, desperatus vita, protinus semetipsum equo projiciens, in terram vultu demisso, expansis manibus in modum Crucis, moribundus suum interitum expectabat. Juvenis autem benignus videns eum taliter ex nimio timore solo procumbentem, misericordia motus in eum, pro sanctæ Crucis reverentia, quam brachiis et manibus signabat, indulgere sibi (19) disposuit, et ut concite surgeret, nec timeret, admonuit.

3. Postquam autem inimicum in pace transire permisit, ac de cetero libere, quocumque vellet, abire concessit, progressus paululum, ad quamdam venit ecclesiam; quam cum oraturus ingreditur, Crucem ejusdem ecclesiæ caput sibi flectere contuetur, quasi gratias eidem redderet, quia pro reverentia ipsius suo inimico misericorditer peperisset. Et quid mirum, si Omnipotens sibi hujusmodi reverentiam per imaginem suæ Crucis tunc voluit exhibere, quem suo timori subditum, obsequio deditum, et circa proximum visceribus charitatis undique plenum vidit? Ipse se amantes amat, servientes remunerat, seque glorificantes glorificat. Eadem vero Crux pro indicio tanti miraculi, in Monasterio sancti Miniatis tunc usque (20) sub multa cautela servatur.

Famulus autem Domini hoc videns, admiratus et nimis pavidus factus, cœpit secum cogitare, quomodo melius posset Deo placere, credens et in animo suo sæpe volvens quanta foret præmia recepturus in cælo, si Domino pro viribus deserviret, qui tantum tamque præclarum miraculum pro parvo obsequio, sicut ei videbatur, apparuisse cognoverat.

(18) Alludit auctor ad nomen hebraicum *Joannis*, quod *gratiosum* significat.

(19) *Sibi pro ipsi* est phrasia isto sæculo usitatissima, et sæpe in his Actis recurrens: quod semel notasse sufficiat.

(20) Crux illa, teste Mabillonio sæc. VI Benedict. part. 2, pag. 289, nuper translata est in Florentiam sanctæ Trinitatis ecclesiam, quæ Vallumbrosani est Ordinis, suburbana sancti Miniatis basilica mona-

4. Disposuit itaque intra semetipsum odium mundi concipere, terrenos honores falsasque divitias ejus prorsus abjicere, ac sollicitè cogitare quanta gloria justis, quanta pœna promittatur injustis, et quam vanum sit spem in caducis rebus prius ponere, et post æternis suppliciis subjacere. Dum talia, progrediens itinere quo tendebat, anxius cogitaret, venit juxta civitatem, ubi suo armigero præcipiens ait: Vade ad hospitium ubi solemus descendere, et quæ nobis et equis sunt necessaria, concitus præpara. Socius autem, sicut ei dominus imperaverat, fideliter est executus. Recedente eo, servus Domini Johannes, afflatus divino spiritu, ab itinere, quod cœperat, divertit, et ad Monasterium sancti Miniatis absque mora pervenit. Et descendens equo, Monasterii Abbatem mox quæsitum humiliter postulat audire desiderium suum, et ad effectum, ex charitate Dei producere, aperiens sibi misericordiam quam prædicto homicidæ clementer impenderat, et qualiter ecclesiam post ingressus Crucem sibi flectere caput aspexit, unde suæ conversionis initium concepisset.

5. Tunc Abbas, audito de Cruce quod ei intimaverat, inauditum miraculum, et stupendum fore (21) perpendens, consuluit ei mundum ejusque gloriam per omnia derelinquere. Verum tamen optans ejus velle plenius scire constantiam, et perseverantiam probare, cœpit ei dura et aspera prædicere, et quod homo, corpore validus, juventute floridus, non facile posset monasticam pauperiem tolerare. Cui Johannes: Non, inquit, appetenda est gloria temporalis, quæ cito transit, nec corporis fortitudo, quæ quotidie deficit. Cumque hæc et his similia loquerentur, nec Abbas ad plenum voluntati suæ responderet, famulus quem Florentiam miserat, dominum suum non venire considerans, domum rediit, et quæ facta fuerant de eo genitoribus retulit.

6. Unde pater turbatus Florentiam venit, et totam civitatem per notos inquirat, quid de illo suo factum esset scire desiderans; per ecclesias quoque discurrens, et ad Monasterium sancti Miniatis veniens idem inquirat. Quid multa? Dum illic filium suum esse audit Gualbertus rogat Abbatem ut filium suum ad se deducat. Deridet (22), nunc tamen vocetur, et veniat. Ad quem accersendum Abbas per semetipsum accedens, eumque alloquitur sic: Pater tuus adest, et causa te videndi advenit huc. Tu autem vade, et cum eo, quid agendum est, age. Et ille: Desine, Pater mi, desine si placet, quia super hoc tuis precibus obsecundare non audeo: ne forte cum eum adivero, vi me abstrahat de monasterio, secumque reducat. Cumque hæc Gualbertus ille paululum per-

chorum cætu destituta. De hac cruce fusius egimus in Comment. præv. a num. 19, et ejus translationem dabimus in Appendice post utraque Acta.

(21) *Fore* pro *esse*; quem loquendi modum isto sæculo usitatum etiam alibi observavimus.

(22) Hic incipit textus B. Andreæ, qui cum præcedentibus aliunde suppletis non cohæret; ita ut hic aliquid deesse satis appareat.

set, ut mos est obstinatis animo hominibus A minari, cum aliquando nec possunt facere cœpit magnis vocibus obstrepere, terribiliter i ac dicere : Nisi protinus redditus fuerit fi- eus, in quibus prævalco, fortiter hoc monas- i adversabor.

unc magnanimis ille Johannes sancti Spiritus dustus, cum patrem audisset talia perstre- n, ex Fratrum vestimentis unum secum assu- oncitusque ecclesiam petivit, eumque super posuit, et comam capitis sibi semetipse it, apprehensoque e regione utraque manu ento, se induit, et in claustrum reversus ar- libro legere cœpit. Nihilominus Abbas cum pæ erant gesta, perpendisset, blanditer leni- sciscitari cœpit dicens : Filius tuus non ad ire vult ; tu autem, si libet, veni ad eum. Et ad eum venisset Walbertus, et ut erat compo- vidisset, tam ille quam omnes, qui cum eo unt, cœperunt pectus tundere, capillos vellere, ienta scindere, et in terram semetipsos per- , magnisque vocibus ejulare, ac dicere : O siræ, atque amantissime, quare nobis sic ut clam, nobis dimissis, sic abires ? Cumque talia, atque diu multumque replicassent, tan- ater ad semetipsum reversus, eum benedixit, propria recessit.

ost hæc igitur ille Deo fidelissimus Johannes, Dei undique circumfusus, permansit in eodem sterio in omni obedientia, et sancta conversa- usque ad obitum Abbatis, qui eo tempore in a monasterio degebat. Tunc itaque in eodem C sterio erat quidam callidus et ingeniosus mona- nomine Ubertus (23), qui gloria cupiditatis s et illectus, per pecuniam regimen ab epi- Florentinæ civitatis, qui illi monasterio præerat it. Quod beatus Joannes comperiens, cum alio vente clam exinde discessit, et civitatem in- i, ad quemdam magnum, et famosissimum se- nomine Teuzonem (24), venerunt, qui vene- s vitæ tunc intra Florentinæ urbis mœnia in am parva cellula juxta monasterium Beatæ e semper Virginis (25) præfatæ civitatis se con- rat, de qua cunctis salubria dabat monita, et sa- ra nemini negabat consilia.

hic publice Simoniacam [hæresim] damnabat, totum Ecclesiasticum Ordinem tempore multo D us invaserat. Ad quem Vir Dei Johannes acce- his verbis alloquens : Obsecro, ait, mi Pater, hi in hæsitatione posito non modica, sancta tua neges consilia. Sub simoniaco Patre vivere ti-

meo valde, et qualiter id declinem penitus ignoro. Cui respondit senex : Quod dicis gratum satis habeo, sed quod consilium tibi dem, penitus ignoro. Nam ut sub Simone Mago milites, a me nullo modo con- silium accipies. Ad aliud si te in his partibus tran- sferas monasterium, cum te putas dentes fugere leonis, morsum non evades serpentis. Cui Johan- nes : Nec, Pater, omittas, quin consilium præbeas ; nam paratus sum pro sequenda veritate quidquid jusseris facere.

10. Cernens igitur senex viri fidem et constan- tiam, gratulans dixit ad eum : Perge itaque cum tuo sodale, et in foro publico civitatis, coram omnibus Episcopum et Abbatem exclama esse Simoniacos, et tunc demum cede locum. Qui ejus monita complens, ad forum die, quo sciebat omnes adesse, veniens, Episcopum et Abbatem appellavit Simoniacos. Quod factum, magnum omnibus intulit pavendum errorem [*leg.* terrorem], proclamantibus multis : Nullatenus evadat, sed occidatur. Tunc quidam propinquorum illius eruentes eum, clam dimise- runt. Qui ad magnum senem reversi retulerunt quid evenisset sibi. Et ille congratulans præcepit in Romanæ (26) partibus pergere, et aptum mona- sterium inquirere, ubi possent Christo servire.

11. Pergentibus itaque per diversa monasteria per aliquantos dies, quidam pauper in una die se illis obvium tulit, deprecans ut sibi misericordiam tribuerent. Tunc Vir Dei Johannes ad suum comi- tem : Mitte manum, inquit, in peram, Frater, et pa- nem, quem habemus, divide, medietatemque pauperi tribue. Renuente illo atque dicente : Per diversa ostia hodie iste gradietur, et abundanter ei tribue- tur ; nos autem, qui non nisi unum panem habemus, unde sustentabimur ? Et ille : Ne cuncteris, Frater, tribuere. Accepto itaque pane pauper gratias agebat ; et rursus imperat sodali aliam medietatem tribui. Quo peracto, imperat castrum ingredi, et sumptus sibi necessarios per domos inquire. Perlustrante ita- que eo per diversas domos, ad ultimum reversus : En, inquit, qui panem jussisti tribuere, per totum castrum circumiens non nisi tria ova acquisivi. Tunc quidam pastorum hæc inspicientes, ad castrum per- gentes, quæcumque viderant intro nuntiaverunt. Et quidam misericordia motus, illis occurrens, unum panem porrexit, nec non et quædam femina nitenti D linteo aliunde tulit, tertium quoque alius condona- vit. Tunc Johannes : En Frater, accipe quod dedisti.

12. Peragrantes itaque diversa monasteria, non admodum sibi apta inveniebant : ad Camaldulas (27) venire decrevit, ubi per multos dies degens, absti-

) Forte is *Ubertus* idem est, qui apud Ughellum Mabillonium vocatur *Obertus*, ad quem Benedi- IX scripsit epistolam, quam exhibet Ughellus III Ital., col. 82.

) Qui de Teuzone distinctius instrui cupit, t Baronium ad annum Christi 1063, et Guido- Grandum Dissert. 2, cap. 4, num. 13.

) Juxta Mabillonium in notis ad Vitam S. nis *Gualberti* sæc. vi, part. 2, fol. 270, est

celebre hactenus Ordinis Benedicti cœnobium in ipsa urbe Florentina.

(26) Puto hic indicari *Romandiolam Florentinam* vulgo *la Romagna Fiorentina*, quæ versus Apennium montem subest magno duci Hebruriæ, estque pars Romandiolæ majoris ; cujus urbes et terminos recenset Baudrand tom. II Geographiæ, pag., 177.

(27) Id est ad eremum Camaldulensem, quæ tri- ginta passuum millibus distat Florentia versus

mentiam et conversationem illorum inspexit, nec non et injuriam pertulit. Tunc Prior, qui illo tempore aderat, ad sacrum Ordinem eum promovere volens, et ut stabilitatem daret, renuit, quia ejus fervor non nisi in cœnobiali vita erat, ut beati Benedicti Regula indicat. Imperat ille discedere, suumque desiderium adimplere. Fertur namque, divino revelante Spiritu, dixisse: Vade, et tuum institutum incipe. Qui inde progrediens, ad Vallis Umbrosanum (28) perrexit videre locum. Ubi cum pervenisset, susceptus est gratanter a duobus Fratribus ibidem morantibus, licet sejunctis. Cui cum placuisset locus, firmare deliberavit gressum.

CAPUT II.

S. Johannes Gualbertus varios discipulos pietate illustres sibi adsciscit, novosque rigide exercet, a quibus ob eximiam virtutem abbatis officium acceptare cogitur.

13. Quo ibi morante, et in sancta conversatione proficiente, non est Deus passus diu lucernam latere, quam disposuerat ad multorum animas illuminandas super Ecclesiæ ponere candelabrum. Ad comprobendam namque ejus vitam venerabilem, Creator omnium rerum Deus miraculum ibidem ab ipso sui adventus tempore, usque nunc demonstrare dignatur. Nam arbor quædam, quæ vulgo fagus vocatur, supra non longe a loco eminens, per singulos annos ante omnes flores producit, foliisque vestitur.

14. Nam dum ejus paulatim fama per viciniam diffundi cœpisset, cœperunt ad eum venire laici, et clerici gratia visitationis et conversionis. Inter quos ille tunc venerabilis qualitatis, et in Religione ferventissimus Herizo (29), qui custos Fratrum et Prior existens, supra triginta annos in eodem monte ita stabilis perseverans, ut in his nec semel [descenderit de] monte ad villas. Tunc ille summæ gravitatis et præcipuæ discretionis venerabilis Albertus (30), qui

Oriente æstivum. Exacte locus descriptus est ab Augustino Florentino in Historia Camaldulensi, lib. 1, cap. 30.

(28) Vallis-Umbrosa etiam antiquitus scribitur Vallis Imbroza; qua de re sic scribit Xantes Perusinus in Vita S. Joannis Gualberti: *Ab imbribus, quos Vallis crebros gignit, sunt qui Imbrozam vocant. Mihi magis placent, qui ab umbra Umbrosam dictam volunt.*

(29) Hic Herizo, Erizzo, Ericius, Ericus (varia hæc nominis inflexio eandem personam significat) in Catalogo Venantii Simii dicitur obiisse 9 Februarii anno 1098, eumque Locatellus, Wion, Menardus, Dorganus, Ferrarius, alique Beati titulo exornant; sed Bollandus noster eo die tom. II Februarii fol. 276 illum inter prætermisissos collocavit, eo quod decretam ei publicam ab Ecclesia venerationem nondum comperisset.

(30) Hunc Albertum etiam Beati nomine compellant Franchius lib. 5 pag. 117, Locatellus lib. 2 cap. 5, Simius in Catalogo, pag. 2; qui videri possunt, si quis plura de hoc viro nosse desideret. Diversus est a B. Alberto ejusdem Ordinis abbate, de quo actum est 20 Maii, tom. V pag. 254.

(31) Alius videtur ad Teuzone, de quo capite præcedenti actum est: Nam alter jam senex erat, quando S. Joannis Gualberti eum consilii causa adiit; hic

supra quadraginta annos ejusdem cœnobii Cellarius fuit et coquus; nec umquam pro labore cellæ deseruit officium coquinæ, nec pro labore coquinæ, curam omisit cellæ. Tunc ille Teuzo (31) magnanimis venit, qui ita usque ad senectam charitate fervens exstitit, ut non solum animas, sed etiam omnia vellet mederi corpora.

15. Exierant de præfato cœnobio Fratres plerique exemplo et amore Joannis, et ad eum venientes, novam cum eo apprehenderunt conversionem. Hi Magistri exemplo et exhortatione, dum in sancta fervere cœpissent conversione, tantorum virorum cœpit fama spargi undique. Hoc audiens Itta, sancti Ylaris (32) Abbatissa, cujus juri locus pertinebat, gavisam nimis, misit eis librorum et victuum quantumcunque subsidium. Sed, ut ait Apostolus: Omnes qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patiuntur; tam gravem infestationem a quibusdam viris iniquis, instigantibus spiritibus malignis, tunc sunt passi, de loco volentibus expellere eos, ut eos etiam læderet vivere. Qui innocentiam et patientiam amplectentes, ejus verbis et actibus bona pro malis reddentes, post multa certamina adepti sunt gratiam et victoriam.

16. Manserunt tempore multo, ligneum tantummodo habentes Oratorium. Indigentiam victuum tantam perpessi sunt, ut plerumque tres per diem unum dividerent panem. Quæcunque erant camelulæ et vestiarii unius capacitas continebat sacci (33). In qua diu penuria ita erant exultantes et gaudentes, velut solent lætari homines ceteri deliciis multiplicibus ferulati, et opibus nimis ditati. Cœperunt confluere ad eum de diversis partibus etiam longinquis clerici, et laici gratia conversionis. Tunc venit ille magnus Rodulfus (34), [qui tempore multo in eodem loco curam hospitalitatis habuit, et post monasterii Muscetani (35) curam gessit in abbatis

vero mortuus dicitur anno 1095, 6 Augusti, quo die annuntiatur a Martyrologio Benedictino. Nos isto die cultum ejus examinabimus. Vide ejus elogium apud Locatellum lib. 2 cap. 8, et in Catalogo Simii pag. 287 et 288.

(32) Alibi scribitur Hillari, etsi in instrumento donationis Ittæ abbatissæ Hilarii legatur, ut est apud Ughellum tom. I Ital. Sac. col. 299.

(33) Sensus hic non nihil obscurus est. Vult significare, adeo curtam fuisse monachis supellectilem, ut omnia, quæ ad cellam seu cubiculum et vestiarium spectabant, uni sacco possent imponi.

(34) Rodulfus hic post mortem S. Joannis Gualberti fuit totius Ordinis Generalis, et obiit 22 Novembris, anno 1076, ut habent Tabulæ Vallumbrosanæ. Inter Beatos refertur a Martyrologio Benedictino et scriptoribus Vallumbrosanis. In Actis nostris suo tempore locum habebit, si de cultu constiterit. Interim vide ejus elogium apud Venantium Simium in Catalogo pag. 258, Eudoxium Locatellum lib. 2, cap. 1, aliosque.

(35) De hujus monasterii situ et constructione vide Didacum Franchium lib. 8, pag. 234. De titulo autem abbatissæ et immunitate videri potest Augustinus Lubinus in Brevi Notitia Abbatiarum Italiæ, pag. 244.

. Petrus (36) quoque, qui diu procurator asipost vaccarum fuit, deinde in Passiniano (37) cessit officium, exhinc Abbas in Piciclo (38), timo Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, et Epilbanensis exstitit. Tunc lætus (39) vultu et venit, qui fuit Abbas de Passiniano, et Ru- (40) qui, donec Joannes Pater vixit, curam am gessit, et tertius ob obitum sancti viri multo tempore totius Congregationis cura obtinuit.

rnens igitur Pater Johannes tot talesque i cœlitus in auxilium missos, disposuit cum beati Benedicti Regulam in omnibus obser- epitque noviter venientes ea probatione e, quam insinuat Regula. Advenientibus a causa conversionis hospitibus, non facilis receptionis responsio, illorum perseveran- B cns cognoscere, an videlicet in ea devotione licatione persisterent, dura scilicet eis et rædicendo, et secundum Regulam eos in s comprobando. Hi enim tales si diu recusati rent, seque non corde ficto sæculum relin- ic monasticam vitam velle profiteri osten- porcorum eis primitus jungebatur cura, iserebantur opprobria, fame et siti, calore e affligebantur, labore et nuditate, vilitate mitate, jejunio quoque ac silentio exerce-

is atque aliis modis sollicite aforis compro- in omnibus voluntariæ patientiæ et obedi- umilitatis cogniti, ducebantur iterum com- li regulariter in interiorem cellam, ubi C es eis Regula legebatur; et sic anno completo ti, recipiebant monasticas vestes, regularem essionem publice facientes in manibus et ia ejusdem Patris Johannis. Quibus non exinde aliquid sumere, vel quærere, sed a riore] eis dabantur omnia, ut præcipit Re- abebat enim et hanc gratiam singularem i Pater, ut in prima cum eo locutione et nosceret, si corde veniret quilibet recto, an hoc ei donum a Jesu Christo collatum est, nam potentis vel divitis non libentus sume- aliter tractaret, quam infirmi et pauperis. ilius recipiebat pauperem cum mortifica-

lic est famosus ille S. Petrus, cognomento eo quod illæsus per ignem transierit; de ita habes apud scriptores Vallumbrosanos, e passim obvios.

Passinianum monasterium situm est in diœ- ulana apud viam, quæ Florentia Senas ducit, re a Florentina civitate quatuordecim pas- illibus. De ejus antiquitate et prærogativa venies apud Lubinum citatum pag. 284.

teste Lubino in Notitia abbatiarum Italiæ, I, hæc abbatia vulgo vocatur de Fucecchio, te nomen trahit a Fucecchio, vico ad la- usdem nominis sito, et viginti tribus pas- illibus Florentia distante occidentem hie- versus.

De hoc Læto egerunt majores nostri inter aissos tom. II Martii pag. 416, et eodem tomo

A tione vere venientem, quam divitem cum tota sua substantia. Magnum aiebat diviti esse impedimen- tum ad cor humiliandum, ipsam quam desert pe- cuniam ad monasterium.

19. Videns denique Itta Abbatissa (41) locum crescere in nomine et religione, cœlitus inspirata tradidit eidem loco per scriptum diffinitas termina- tiones in ejus circuitu. Tradidit etiam tunc vineam Pitigianam (42), quæ grata tunc, et est nunc usibus Fratrum. Similiter in diversis locis diversas man- sas (43). Per idem tempus dum Joannes Christi famulus, nomen et officium gerens Prioris, Fratrum animas et corpora sollicite procuraret, permaximam abstinentiam et prævalidum laborem sibi imposuit. Nam quando tempus reficiendi erat, parvissimo cibo vel potu suæ necessitati subveniebat; ita ut non videretur se recreare, sed utcumque periculum fa- mis et sitis temperare. Cum vero ante reficiendi tempus, utpote operi manuum anxie frequenter insudans, sitiebat, in frigidam aquam manus et pedes mittebat, ut ex nimio aquæ frigore, sitis utcumque periculum effugeret. In omnibus enim, prout possi- bilitas erat, observans Regulæ mandata, nullo modo extra constitutam horam comedere vel bibere volebat.

20. Sed debilitas corporis id ferre non valens, in illam syncopem fracto stomacho cecidit, quam per- tulisse legimus beatum Gregorium. Nisi enim eum frequenter reficerent, emittere spiritum funditus videretur. Quam usque ad senectam, immo usque ad obitum pertulisse cunctis, qui eum noverunt, claret. Unde secum solebat semper portare quod ine- vitabili necessitate cogente posset sæpe manducare. Quando autem famis violentiam frequenter se [id est ipsum] deprimentis indiscrete superare voluisset, aut refectionum differre conabatur, præ nimietate infirmitatis adeo dentes ejus constringebantur, quod, nisi eos aliquis cultellum intromittendo divi- deret, et aliquem liquorem in os poneret, expirare continuo crederetur.

21. Verumtamen sic incredibili languore jugiter cruciatus nullatenus murmurabat, sed suis hoc pec- catis deputans, continuis laudibus divinam justitiam commendabat. Qui priusquam infirmabatur tantæ fortitudinis sibi et cæteris, tantæque abstinentiæ

ante Acta B. Torelli, pag. 500.

D (40) Is Rusticus, qui etiam a scriptoribus Vallum- brosanis *Beatus* appellatur, fuit tertius Ordinis Generalis. Vitæ illius compendium reperies apud Loca- tellum lib. 2, cap. 1, et Simium in Catalogo pag. 264 et seqq.

(41) De hujus Abbatissæ donatione actum est in Commentario prævio num. 45 et 49.

(42) In instrumento donationis, quod habet Ughel- lus tom. III Ital. Sac. col. 300, puto agi de hac vinea Pitigiana his verbis: *Concedo in Pitiano mansum unum, quod detinet Gherardus et Martinus, et vineam unam.*

(43) *Mansa, mansus* vel *mansum* Sirmondo est *fundus cum certo agri modo*: et scriptoribus Italis *quantitas terræ, quæ sufficit duobus bobus in anno ad laborandum.*

fuerat, ut nisi ille, cui cantamus: Domine, inclina cœlos tuos, sub infirmitatis hujus occasione mentem ejus humiliasset, valde rarus existeret, qui posset ejus instituta servare. Cognita vero et experta propria infirmitate, tantæ misericordiæ tantæque discretionis effectus est, ut nemo misericordior eo crederetur. Qui licet corpore foret infirmus, in omni tamen custodia et sollicitudine mente pervigil erat.

22. Quod videntes Fratres ejusdem loci, decreverunt ipsum eligere Abbatem, quem noverant sanum et infirmum, pervigilem Priorem et sollicitum fuisse custodem. Itaque Florentini Teuzonis consilio convenerunt de urbe, et de castellis religiosi Clerici ac fideles Laici, sancti Hilari Abbatis id maxime cupiente, et cum Fratribus ejusdem loci, ipsum prædictum Patrem elegerunt in Abbatis officium. Quem nolentem, et totis viribus resistantem, de lecto traxerunt, et ipsum, licet invitum, in majori sede constituerunt. Qui, dum ad id violenter cogebatur, dixisse fertur astantibus: Quid insanitis? Si pelicano nomen accipitris imposueritis, nunquam erit nisi pelicanus (44).

CAPUT III.

S. Joannes factus abbas exacte regulas observari jubet, et discipulorum numero aucto varia monasteria ædificat et pia opera exercet.

23. Itaque Vir Dei, sumpto officio, nullum Monachorum permittebat ad mercata, vel ad loca sæcularia ire, infirmos extra monasterium visitare, ac sensum Regulæ diligenter inspiciens, ejus observationi operam dabat. Vetuit defuncta (45) ad monasterium deferenda; prohibuit accipere Capellas (46) ad hoc, quod aliquando a monachis regi deberent; Canonicorum, non monachorum hoc esse officium dicebat. Viderat enim, sub talibus occasionibus falsæ obedientiæ, multos monachorum ire per abrupta, et inrecuperanda animarum incidere detrimenta. Nam id, quod duo vel tres monachi quolibet loco sub occasione obedientiæ, absque præsentis pastore morantur, detestabatur, et suis id facere omnino interdicebat.

24. In animarum enim fervens custodia, constituit ut nullus monachorum [extra] litem Claustræ (47) progredi præsumeret, nec etiam ad ipsa olera colligenda, nisi tres una progredierentur, exceptis his, quibus suscipiendorum hospitem cura erat injuncta, et obedientia exteriorum procuranda. Ve-

(44) Franchius lib. 7, pag. 157, varios citans ornithologos, ait, per pelicanum intelligi avem ignavam et ingratham; quam Græci onocrotalum vocant, asseritque pelicani nomen Germanis in usu fuisse ad significandum hominem amentem et imprudentem.

(45) Suspicio S. Joannem noluisse ut defuncta corpora in monasterio sepelirentur, ne per pompam funebrem monachorum quies turbaretur, quod etiam ex sequentibus aliquo modo colligi videtur.

(46) Per capellas hic intelliguntur sacella, quibus annexa sunt publica, vel, ut vulgo nunc dicimus, pastoralia officia.

(47) Claustræ pro claustris: nam claustra feminini generis reperiri probat Cangius in Glossario.

stitos cucullis, aut scapularibus, et cinotos omnes dormire præcepit; hunc esse rectum sensum Regulæ, constanter affirmabat. Nec patiebatur esse Dormitorium nocte sine claro lumine. Dicebat enim levius ferendum sine lumine esse in nocte Cratorium, quam Dormitorium, si egestas id in loco fore utroque non sinit. Fratres vero, absque omni controversia vel contentione aliqua, prompto animo observabant quæcumque Pater præcipiebat. Nam ejus admonitione, pariterque exemplo in tantum amorem observandæ Regulæ venerunt, ut nec manuum opera, nec alia, quæ videtur Regula præcipere, gravia ommitterent, quin cuncta læto animo completerent. Vilitatem et extremitatem secundum consilium Regulæ ita apprehenderunt, ut nec ipsas panum incisiones, cum comederent, super mantilia ponerent, licet ea coram haberent, sed super mensam nudam. Cilicina vero tunc veste ita uti cœperunt, ut nec ad portandum quis, eam ferre non valens, cogebatur, nec ad ferendum volens prohiberetur.

25. Procuraverant Fratres pro sustentatione vestium habere gregem ovium; quas cum providus Pater diversi coloris esse cerneret, nigredinis scilicet et albedinis, timuit, ne si seorsum faceret nigram, et seorsum albam, alter aliquando pannum vellet nigrum, alter album, et hac de causa inter Fratres oriretur diversitas mentium, sicut exterius esset diversitas vestium: qua de causa fieri præcepit pannum promiscuum (48). Quod Dei actum est providentia, ut deinceps nosceretur hujus designatione, omnis monastica persona, qua de tanti Patris esset schola. Licet, pro dolor! tempore moderno appareant, qui se de hac schola esse vestibus, non moribus ostendant.

26. A diebus, quibus monachi cœperant ad eum venire, Deus qui est inspector puri cordis, et cujus dilectione ejus filius curabat monachos constringere sub districtione Regulæ, misit ei fideles laicos (49) diversi ordinis, tam puram conversionem ostendentes in omnibus modis exhortatione pii Patris, ut pens nihil differrent a monachis. Quibus nec proprium habere, nec carnem comedere, nec ad mensam loqui, nec a parentibus, vel amicis quidquam sumere licebat. Et nihil omnino a monachis distabant, præter quod mittebantur uti lineis vestibus in nimio fervore ætatis, et præter silentium, quod in exterioribus occupati observare nequibant.

27. Nam ea probatione recipiebantur noviter ve-

(48) Per pannum promiscuum intelligitur pannus ferruginei coloris, quem vulgo *griseum* vocant: unde S. Antoninus Historiarum parte 2, tit. 15, cap. 23, § 2, Vallumbrosanos appellat *monachos griseos*. 5. Franciscum Assisiatem eodem ferme cum Vallumbrosanis colore usum fuisse probat Franchius lib. 7, pag. 189, ex traditione quadam, qua fertur abbas Benignus circa annum 1224 dedisse suum cucullum S. Francisco imbribus madido. De hujus coloris mutatione vide Comment. Præv. num. 55.

(49) De his laicis vide Franchium lib. 7, pag. 194, et seqq., et Anonymum Gallum tom. V. De Ordinibus Militaribus et Religiosis, pag. 304.

t eis per totum annum non daretur per-
verbum certum, sed sequestrati comedere
d Capitulum, vel ad Communionem cum
inversis communicare eis libere non erat
ales igitur probatos Conversos Pater ad
i, et ad omnia exteriora procuranda, mente
secura. Si igitur aliquis horum, postquam
ptus, inveniretur in aliqua reprehensione
scriptis rebus, peracta culpa, acerrima
ur pœna. Nam si inveniretur, a Patre
pta res aliqua in aliquo, coram cunctis
purebatur, et prævaricator talis peculiari-
ice disciplinabatur duris flagris.

ut Johannes Pater tantæ austeritatis et
nis contra delinquentes, ut cui irascebatur,
terra et cœlum, immo ipse Deus videre-
post paululum tanta benignitate et tanta
late ad increpatum et correptum converte-
ion nisi materna habere videretur viscera.
, qui cum pure amabant, nimis metuebant;
iebant, valde amabant. Fama itaque tantæ
nis et tanti fervoris ita longe lateque cœpit
re, ut Henricus (50) Rex Florentiæ, tunc
eam audiret. Cui audita sic placuerunt, ut
m Catholicum (51) illuc ad consecrandum
rigeret; et Regina (52) etiam grata mit-
nia.

virtute denique euntes in virtutem, Offi-
rdotale in tantam habere cœperunt vene-
ut ministrare Altari eorum nullus præsu-
forte a Simoniaco Simoniace, vel etiam
et ordinatus. Similiter si concubinam vel
ost ordinationem habuerit, sive in aliquo
ost Baptismum acceptum esset prolapsus,
o fungi Altaris nullomodo præsumebat. Et
am eorum Magister et Pater tantam circa
ecclesiasticos gradus reverentiam semper
t nullatenus aliquando potuerit cogi, nec
tiarius fieri; sed cum ecclesiam ingredi
ores essent clausæ, eas ingredi nullo modo
oat, donec Ostiarius, qui illas aperiret,

idem tempus cœperunt ad tantum Patrem
re de diversis partibus Viri nobiles et fide-
i offerebant loca cum supplicatione nimia
lico cum Baronio in Annalibus ad annum
1055, hic agi de Henrico II Imp. tum rege,
1037, cum patre suo Conrado Imperatore,
m venerat, sicut pluribus ostendit Grandus
2 cap. 4, num. 11.

ait is juxta instrumentum authenticum
utissæ, quod exstat apud Ughellum tom. III
, col. 299, Rodulfus episcopus *Paderbur-*
l est Paderbornensis.

uido Grandus Dissert. 2, cap. 4, num. 12,
re reginam Henrici II jam dicti uxorem,
um fuisse Chuneildim, regis Daniæ Chnuti
iæ paulo post peste exstincta est. Vallum-
qui duplicem Oratorii consecrationem di-
t, mutant hæc nomina, de quo vide Gran-
atum in Comment. præv. num. 112 et

A ad ædificanda noviter cœnobia; alii vetusta, et
dissoluta offerebant monasteria, et instabant preci-
bus nimis et importunis, ut ea ipse in suo sumeret
regimine, et ad suam normam studeret corrigere.
Tunc sancti Salvii (55) famosum cœnobium noviter
ædificavit. Tunc in Musceta alterum in honore sancti
Petri apostolorum Principis. Tunc in Razolum (54)
in honore sancti Pauli. Tunc in suo regimine vetu-
stum suscepit Passinianum, et alterum in Romania
sub nomine et honore sanctæ Reparatæ (55). Tunc
ædificavit aliud in Scalario monte (56).

B 31. Directis itaque Fratribus, et ordinatis Præpo-
sitis per singula loca, Pater ea, cum ab infirmitate
sublevaretur, visitare, et qualitatem cunctorum
diligenter noscere studebat. Quæ vero corrigenda
erant, sollicite corrigebat, et quæ ordinanda caute et
provide ordinabat. Nam si quilibet de Præpositis
nova super vetera condere reperisset, si tamen tunc
pauperes egestas opprimeret, duris increpationibus
tenacem arguebat, et exhortabatur, ut potius in
Deum quam in horreis confiderent plenis.

C 32. Quodam tempore. quibusdam monasterii vi-
sitationis, cœpit ad Vallimbrosam severti. In itinere
vero positus, nimia stomachi infirmitate constrictus,
dixit conviatori suo, ut aliquid ad comedendum sibi
tribueret, antequam ex toto deficeret. Sed cum ille
diceret non nisi panem adesse, et sanctus Joannes
responderet se panem sine alia re convenienter
edere non posse, nimietate languoris coactus, præ-
cepit tandem ut parvulum scyphum tolleret, ac in
fluviolo, qui juxta influebat, ablueret. Cumque
homo mitteret scyphum in parvam aquam fluvioli,
piscis unius palmi repente supra scyphum prosilivit;
quem ille mox apprehendit, et sancto Joanni detu-
lit, quem ipse statim coquere fecit, comedit, et dis-
cessit. Nullus certe in illo fluviolo piscem unquam
viderat nec piscem vivere posse in tam parvissima
aqua credi poterat.

33. Alio quoque tempore, cum apud Passinia-
num esset, Leo papa (57) cum multo comitatu super-
venit, atque juxta monasterium cum suis refectio-
nem accepturus requievit. Tunc sanctus Joannes
œconomum interrogavit, si pisces in cœnobio ha-
berentur, ut papæ suisque comitibus darentur? Co-
gnoscens vero pisces minime haberi, quibusdam Con-

D (53) Situm est S. Salvii cœnobium, teste Mabil-
lonio in Notis ad Vitam a B. Attone scriptam, *prope*
Florentiam, ubi etiam nunc subsistit.

(54) De hac abbatia agit Lubinus, jam sæpe cita-
tus pag. 323.

(55) Hæc abbatia diœcesis Faventinæ, teste Xante
Perusino, est in faucibus Romandiolæ, nihil admo-
dum amœnitatis habens. Plura vide apud Fran-
chium lib. viii, pag. 239.

(56) Mons Scalaris juxta Franchium lib. viii, pag.
237, sic dictus, quia ad eum per continuos montes,
tanquam per scalas, ascenditur.

(57) Hoc miraculum Baronius in Annalibus ad
annum Christi 1051, aliique Leoni IX accidisse nar-
rant. Unde Andreas Januensis perpetram Leoni IX
Stephanum X substituit.

versis in lacum quemdam, monasterio proximum, piscatum ire præcepit. Omnibus autem dicentibus nunquam in lacu illo pisces fuisse, jussit tamen ut pergerent, ac Domini patrocini sine dubitatione affuturum crederent. Perrexerunt tandem, et cunctis admirantibus duos magnos lucios invenerunt, eosque statim comprehendentes beato Joanni attulerunt, quo ipse gaudens recepit, et papæ continuo præsentari fecit.

34. Venerat inter cæteros Teuzo, qui adhuc superest, venerandus pater et senex, quem Joannes Pater Fratribus in Razolo præfecit. Hunc semper multum ex corde dilexit, eo quod in charitate ferventem præ cæteris, et ejus manum ad porrigendum largam experimento invenit. Erat enim Joannes pater multum misericors, ita ut pluviales, quos ecclesiam Vallis Imbrosæ habebat, tempore egestatis venderet, et pretium pauperibus tribueret. Quæ enim lingua, etiamsi esset ferrea, ipsius cuncta posset referre bona? Ipso exhortante, et magnum auxilium impendente, super diversas aquas firmissimi ædificati sunt pontes. Quæ usque ad suum tempus per Tusciam erant hospitalia? Quæ clericorum congregatio vitam erat ducens communem? Quis clericorum propriis et paternis rebus solummodo non studebat? Quin potius perrarus inveniretur, proh dolor! qui non esset uxoratus, vel concubinatus. De Simoniaca quid dicam? Omnes pene ecclesiasticos Ordines hæc mortifera bellua devoraverat, ut, qui ejus morsum evaserit, rarus inveniretur.

35. Posita itaque a Jesu Christo omnium disposito honorem tam clara lucerna super Ecclesiæ candelabrum, et verbis et exemplis lucente coram cunctis, clerici, spretis connubiis et concubinis, in unum cœperunt convenire, et apostolicam regulam sequentes ex hinc vitam communem ducere. Hospitalia tot et tanta hujus exemplo et exhortatu jam videmus nunc per Tusciam ædificata, et ecclesias vetustissimas tot renovatas, ut nos cogant dicere: Ecce transierunt cætera, et facta sunt omnia nova. Indumentis semper vilissimis utebatur venerandus Pater; fulcrum in tot et tanta sua infirmitate sibi supponi nullo modo patiebatur, etiam plumeum capitale non ferebat sibi poni sub capite.

36. Antequam infirmaretur inscius litterarum, et quasi idiota erat; sed cum decumberet ita die noctuque, sanctos coram se faciebat libros legere, ut peritissimus divinæ legis et divinarum sententiarum efficeretur. Cuculla decumbens et pergens ac equitans semper utebatur. Erat enim tantæ largitatis ut, cum alicui aliquid dare deberet, sive hominem vive pecus, vel aliud aliquid, semper studebat dare

A melius, et tenere deterius. Erat tantæ religionis ut quilibet suorum nullo modo auderet die Dominico cum asinis oneratis nec de domo egredi, nec domum reverti. [Monachum equitare die Dominico omnimodo non sinebat, nisi inevitabilis cogeret necessitas.

37. Annum et celebre officium in nocte sanctæ Resurrectionis debite agendum, quis in Tusciam mutavit de die nocte, nisi ipse? Nam negligentia subrepente, et cogente edacitate, ad Nonam id officium in Sabbato agebatur (58), quod nunc juste et digne, id Joanne patre nostris temporibus instituentem et incipientem, agitur in sancta nocte. Per idem tempus comes Bulgar (59) sub Patris Joannis regimine deliberavit suum committere cœnobium Septimense (60). Quod cum post multum laborem, post longam et obnixam precem, tandem impetrare promeruisse, valde gavisus est: erat enim nimis inflexibilis ad sumenda vetera sub suo regimine monasteria, sed accepta constans nimis ad retinenda erat, etiamsi dura acciderent adversa.

CAPUT IV.

Varia miracula quæ S. Joannes Gualbertus in vita patravit.

38. Cœpit præterea ita in miraculis clarescere, ut uni profecto ex antiquis Patribus possit cœquari. Quippe Berizo (61) abbas votum moriendi habebat, non in suo, sed in Vallimbrosano cœnobio: unde et communem patrem Joannem sæpe rogaverat ut suis hoc impetraret precibus. Qui die quadam cum eum venisset invisero, prædicto Patri nuntiatum est, qui referenti ter asseruit dicens: Mihi credito; moriturus venit; mihi credito; moriturus venit. Deinde eum præsentem percontatus est dicens, utrum obedientiam cuperet adimplere? Cui ille: Juxta Dei, inquit, voluntatem et tuam, Pater, devotissime opto. Post hæc verba super cubilis pulvinar caput ponens, gravissime corripiente languore, die tertia defunctus atque sepultus est. Fratres itaque conquerentes inter se, quod ventilare non poterant, eo quod nulla traheret aura, mox ipse cum fratribus accedens ad aream, in manibus accepit ventilabrum: Statim competens ventus perflare cœpit.

39. Quodam tempore, dum nimia eum indigentia premeret, et quid secum commorantibus daret, præter tres panes solummodo non haberet [*id est, cellarario*] cellarario suo præcepit, ut tres illos panes divideret, et unicuique fratri fragmen unum apponeret. Præcepit iterum ut unum arietem mactaret, et edendum fratribus illum ministraret, atque de largæ Dei misericordia in egestate securius speraret. Hodie, inquit, egemus, cras vero, Deo præstante, abundabimus. Quod cum dixisset, ad monasterium

(58) Adi Franchium lib. vii, pag. 216, de hoc abusu sublato fusius disserentem.

(59) De Comitibus hujus donatione et familia vide Franchium lib. viii, pag. 255.

(60) De nomine hujus monasterii sic scribit Andreas Januensis; *Propterea dictum monasterium vo-*

catur Septimense, quia septem milliariis distat a civitate Florentina.

(61) Berizo erat abbas S. Salvii, ut patet ex privilegio Henrici Imperatoris anno 1055 dato, quod refert Franchius lib. viii, pag. 294, ad marginem.

Salvii, sicut disposuerat, cœpit pergere con-
quod suos famelicos nunquam Deus dese-
ratres vero hora prandii ad mensam per
carnem sibi appositam perexhorrentes,
ima fragmenta panis cum gratiarum actione
erunt, carnem autem nullo modo tetigerunt
ro die secundum beati Joannis prophetiam,
omnes venerunt cum asinis onustis panibus,
to, farina, dicentes quod nobiles homines
iæ fratribus miserint: sed qui essent, qui
isissent, nunquam sciri potuit.

Alio quoque tempore, cum œconomus
cibos consumpsisse se diceret, et beatum
m quid fratribus dare judicaret inquireret;
it unus ex tribus bobus quos tunc habebat,
etur, et fratribus edendus daretur. Cui œco-
: Quid, inquit, faciemus postquam istum
caverimus? Ille vero: Uno, ait, comesto,
: olium; quo consumpto, dabis et tertium:
enim Joannes nec de Dei largitate dubitabat,
catum se incurrere credebatur si fratribus
daret, cum nihil aliud haberet; justius cre-
arnibus reficere, quam fame illos intrficere.
mus vero jussa complevit, carnes coxit,
superposuit. Fratres autem hora constituta
isam perrexerunt, visisque carnibus obstu-
easque nullatenus tangentes, silenter patien-
steterunt. Qui cum sic starent, quidam cœpit
erii portas pulsare. Cellararius vero hoc au-
estinato ivit, quemdam hominem cum pulchro
ergo panibus pleno invenit, quos lætanter ac-
: fratribus velociter apponens, quis esset qui
kisset, quisve eos misisset, interrogare ne-
Sed cum ad hominem, gratias et manuter-
rediturus, rediret, nequivit illum invenire,
s fuisset, unde venisse ulterius scire, et
nque de illo interrogabat; nullum hominem
ibi cum panibus se vidisse dicebant.

Quando ex præcepto Comitissæ Beatri-
venerunt milites, ut eum raperent, ac de
Longobardis, sanctitatis causa, aut consen-
a, aut invitum secum perducerent; hoc ille
o, cum Domino in ecclesia intentissime preces
et, tanta pluviarum tempestatumque diffusio,
quoque exstiterunt tonitrua, ut præfati mili-
redire in læsi valerent.

Alio quoque tempore, vir quidam plenus in-
in ejusdem Patris morabatur cœnobia, quem
ndendi gratia Passinianum transmisit: qui ad
n, cui vocabulum est Arnus (63), repertam
Satis nota est piissima hæc comitissa in Anna-
Baronii aliisque historiis, quæ S. Joannem in
ardiam duci cupiebat, ut collapsam pietatem
nasticam disciplinam exemplo suo exhortatio-
erigeret.

Fluvius Tusciæ, qui oritur ex monte Appenni-
postea aliis fluviiis auctus, Florentiam bifariam
ac tandem in mare Tyrrenum se exonerat.
Nescio an is Giolfredus idem sit cum Goffredo
Simius in Catalogo pag. 113 *Beatum* et indi-
m *S. Joannis Gualberti* comitem vocat.

A intravit scapham atque ab illa, ut sua eum compol-
lebat insania, se in amnem projiciens dixit: Hic
quis Joannes, et qualis ejus vita sit prorsus cunctis
patebit. Quem cadentem mox aqua suscipiens super
se, ne mergeretur sustinuit, eumque sancti Viri
comitatum meritis de ripa una ad alterum sanum
salvumque, quasi leve lignum portavit. Hic luce
clarius constat quam carum, quamque mirabilem at-
que dilectum Virum hunc apud se Deus habuerit,
quando, ejus memorato solummodo nomine tam ve-
lociter, tamque benigne miserum de morte eripuit.»

43. Quodam namque tempore, dum idem venera-
bilis pater, aliis cœnobiis visitatis, de quibus illi
magno inerat cura, ad proprium reverteretur, pro-
spexit inesse pervalidam indigentiam per plurimos.
Dum in monasterium introiret, dispensaforem fami-
liæ, nomine Giosfredum (64), et Rusticum (65) fratrem
procuratorem monachum evocans ait: Inspiciamus
nostrum horreum, quomodo se habeat, reperitque
tunc illud abundantius repletum. Quibus ironice:
Hem, inquit, quam plurimi ab instanti necessitate
opprimitur, vos autem uberius abundatis! Præ-
cepitque vasculum quemdam capientem quatuor vel
quinque modios impleri, et sic per semetipsum ab
hora circiter tertia usque nonam, et eo amplius
præoccupatus, inde, nullatenus progressus, unicui-
que, qui convenerant, cui multum, cui parum distri-
buit; et semper plenus exstitit.

44. Qui cum in beati Salvii extra Florentinam
urbem demoraretur cœnobia, prælato jam viro (66),
qui in reclusionem degebat, per Azonem (67), qui post-
modum beatæ Reparatæ rexit cœnobia, ciborum
pro benedictione transmisit exenia (68). Qui cum
prædicta munuscula detulisset, eodemque rediret
itinere, via digrediens quoddam intravit tugurium
et Fratribus, quos ibi reperit, quæ et quanta voluit
verba locutus est, atque ad Patrem rediit. Cui per
se cunctanti: Unde venis? cum respondisset, quo
missus fuerat, isse ac redisse, mox ab eo audivit:
Ego quidem non te unde venis mandavi; ac deinceps
digressum de via, et ingressum tugurii, atque verba
quæ cum inventis habuit Fratribus per spiritum
recognoscens, cuncta luce clarius patefecit per
ordinem.

45. Eo tempore, quo Simoniaca hæresis per Tus-
ciam pullulaverat, cum prædictus Pater in eodem
Florentino cœnobia moraretur, quidam religiosus
vir, ex generosa Florentinorum progenie ortus,
cujus filius gravi languore in lecto constrictus decu-
bans vicinam opperiebatur mortem, ad eum, ut sibi

(65) Existimo hunc Rusticum esse eundem, de
quo supra cap. 2, actum est.

(66) *Præfatus* ille vir est *Teuzo*, qui juxta monaste-
rium Florentinum B. Mariæ reclusus erat, uti clare
exprimitur in Vita per B. Attonem scripta.

(67) De Azone vel Azzone meminit Franchius lib.
viii, pag. 239.

(68) *Exenia*, vel *exenia* idem apud scriptores
mediæ et intimæ latinitatis est quod *xenia*, dona,
munera vel oblationes.

ægrum natum sanaret ac redderet, rogaturus accessit. Cui cum ille, hæc non sua, sed apostolorum esse diceret, ille gemebundus ejus prostratus vestigiis, tamdiu precibus institit, donec pius Pater, miseratione commotus, eum remittens ad propria se pro eo Deum rogaturum promisit; et, eo descendente convocatis Fratribus, suppliciter orationi incubuit, Quibus humiliter in terram prostratis atque orantibus, ille, in cujus manibus cunctorum salus consistit, ægrotum per dilecti intercessionem integræ sanitati restituit. Hoc quoque miraculum ille cui per Joannem beneficium sanitatis impensum est, ita evenisse ut dicimus, usque hodie viva voce testatur.

46. Quodam itaque tempore cum monasteria, quæ sub suo erant regimine, solito more inviseret, venit ad cœnobium, cui vocabulum est Muscetum, ubi, cum casas cerneret grandiores pulcioresque quam vellet, accersito venerabili viro domno Rodulfo (69), qui eos construxerat et ab illo ibi ordinatus fuerat abbas, severissimo vultu dixit; Tu in isto loco hæc tibi fabricasti palatia? Et conversus ad parvissimum rivum, qui inibi juxta currebat dixit: O Rigambule (70), si me de Rodulfo et istis ejus domibus vindicaveris. utrem, aqua Sevæ (71) fluminis plenum, undis tuis augebo. Et hæc dicens sine mora discessit Cujus imperium, ac si rationabilis homo, rivus ille suscipiens, illo recedente intumescere cœpit, et nescio unde largissima aquarum fluentia congregans relicto proprio alveo de monte præcipitanter ruit, gravissimos petrarum scopulos atque arbores secum trahens, [in] prædictas domos illis terratenus eas dejecit. Qua ultione completa quasi pro mercede, quod promiserat, Pater recepit. Qua pro re Abbas ille turbatus cum Fratribus, de loco mutare disponebat cœnobium. Quibus ille hæc censolationis verba locutus est: Nolite, inquit, timere, ne habitetis, quia rivus ille nec quidquam mali vobis facturus est nec ultra vobis nocebit. Quod ejus vaticinium verum firmumque usque hodie permanet. Denique ille sæpe dictus rivulus quod tunc casu immo plus imperio Patris acciderit nec antea fecerat, nec ulterius fecit.

47. Alia quoque vice, cum intimatum esset ei, quod vir quidam ad conversionem veniens, patrimonium suum totum sibi scripsit in cartula, secumque ad monasterium detulit; mox festinus ad prædictum venit cœnobium, atque abbati loci, qui cartam susceperat, imperavit, ut sine mora eam sibi deferret; quam ab eo acceptam unguis eam minutatim discerpens, in terram cuncta frusta projecit, Deumque et apostolum ejus invocans dixit: Deus Omnipotens, et Petro apostolorum omnium princeps, ulciscimini me de cœnobio isto. Et hæc dicens, con-

(69) Hic idem est Rodulfus, de quo cap. 2 actum est.

(70) Arbitror hoc nomen barbaro Latine deductum esse ab Italico *rigagnolo*, quod rivum significat.

(71) *seva* forte Latine factum est a *Siena* amne, qui in agro Florentino fluit, et aquis suis Arnum auget.

(72) S. Antoninus, Binius, Baronius, aliique scriptores merito id Stephano papæ attribunt. Quare

A festim discessit iratus. Quo non longe digresso, repentinus inibi accensus est ignis, qui prædictum monasterium ex omni parte combussit. Quod incandium pedissequus ejus dum cerneret, eique nuntiaret; nec retro respexit, neque ad locum rediit, sed via, qua cœperat, ad Vallimbrosanum cœnobium festinanter perrexit.

CAPUT V.

Alia ejusdem sancti miracula.

48. Alio quoque tempore, cum in prædicto Musceto adesset, et papa Leo [Leg. Stephanus] (72) per illam viciniam pergeret, suos legatos ad eum misit eumque ad se ire rogavit, Cumque infirmitate gravatus ad eum nec posset ire, nec vellet, legati ad papam revertuntur, sibi que illum ad se venire non posse asserunt. Ille vero dixit: Ite, sibi que dicite, quod si aliter non potest venire, in lecto faciat se adducere, Qui mox ad ipsum revertentes, et voluntatem papæ sibi antiantes, statim ecclesiam intravit, Deumque et sanctos ejus exoravit, ut aliquod sibi impedimentum daret ne ad supradictum papam ire valeret. Oratione completa ad legatos papæ exiens, lecto que se projiciens, aliquantos Conversos venire fecit, et se ad papam portari præcepit. Cumque a monasterio paululum abscessisset, mox se aer validissime turbavit, ventorum nimietas, pluvieque immensitas proruit. Quod cum legati papæ vidissent, illum vere sanctum credentes, ad monasterium reverti fecerunt, et concito cursu ad papam redierunt. Hoc autem cum cognosceret, ipsumque Sanctum esse dicerent, ait: Nolo illum ultra ad me venire, sed in cœnobio cum Dei benedictione quiete manere.

49. Alio quoque tempore quidam miles ex Certlianensi (73) castello graviter fuerat ex quadam infirmitate detentus, qui ex amicitie gratia beata recordationis (74) Joanni Abbati notus erat. Cum quidam ejus familiaris servus ad Muscetanum cœnobium, ubi tunc venerabilis vitæ Joannes manebat, venisset, ut eum conspexit, statim ad se vocavit, et de suo duo domino interrogare curavit. Qui respondens ait: Domine Pater, jam per duos, et eo amplius menses valde gravatur infirmitate. Quod cum venerabilis Joannes audivit, panem accepit, eique pro benedictione misit: comedit, sanatus est. Post quartam diem per semetipsum ad eum venit, et pro sanitate quam receperat, ei planam gratiam respondit.

50. Post multum vero temporis, cum idem vir iterum ægrotaret et se jam jamque mori crederet, equum cui sedere consueverat, sancto Joanni judicavit (75), suoque filio, ut illum sibi deferret, postquam cum sepelisset, præcepit. Quo mortuo ac

hic amanuensis oscitantia Leo Stephano substitutus est.

(73) De loco hoc vulgo *Castello di certiano*, vide Franchini lib. x, pag. 335.

(74) Hæc expressio non facit Guidoni Grando, quia B. Andreas illa post sancti mortem scripsit. Plura de hac re vide in Comment. præv., § 10.

(75) *Judicare* hic accipitur pro *adjudicare* vel

o, filius ejus equum beato Joanni minavit, A ut ipsum reciperet, et pro patre intercederet. Sed sanctus Joannes transitoria despiciens, rrtatem diligens, cœlestia concupiscens, equum i reddidit, et ut cum eo ad propria rediret, pit. Cumque vehementer obsisteret, et se i non reducturum assereret, coactus tandem pto sancti Joannis, cum equo ad propria re- t (76).

In eodem autem Muscetano cœnobio cuidam venerabilis. Pater medicamen quoddam pro m sua infirmitate manu sua tradidit, et ex- , urgente causa necessitatis, ad aliud mo- ium secessit. Qui nihilominus non se, ut , cautius habuit, et intra paucos dies expira- d memoriam cujus retinendam jam dicti B terii Pater per Vallimbrosanam cunctam con- ionem, sicut ex eorum mortuis mos est, ejus i per apices (77) designavit. Et tunc non mul- ost prædictus Pater, abbatem Joannem visi- gratia adiit, a quo continuo requisitus de illo qualiter defecisset, et ille ei cuncta ordina- tulisset, inquit illi: Vade quantocius, et ex . congregatione ejus memoriam dele. Quod um est.

Tunc demum evoluta aliquantum temporis, a monacho ex eodem monasterio circa me- diem apparuit. Ad quem inquit: Numquid i es monachus talis? Sum, inquit prorsus illi: er agis nunc? Tum ille: Sum excommunica- . a consortio sanctorum separatus. Et ille: ? Quia abbas Joannes dissociavit me a con- ionum cœtu. Inquit illi: Quomodo juvare te nus? Ait: Si dominus Joannes vult, reconciliari n. Qui statim ad abbatem Joannem adiit, et . ei seriatim per ordinem retulit. Tunc ille, piissimus ut erat, prædictum abbatem accer- æcepit et pro excommunicati fratris anima m et eleemosynam, nec non et per congrega- i totam, quasi eodem die obisset, instanter præcepit. Qui omnia fideliter adimplevit. Et . erum, defunctus post dies xxx cuidam mo- similiter apparuit, eique dixit: Vade, et , Joanni pro me gratias age, et inferens [*id refer*] quia ego sum reconciliatus in electo- etu.

Alio quoque tempore, quidam ejus conversus D ne diaboli, sæculum dereliquisse, et ad mo- ium se venisse pœnituit. Unde cum beatum æm importunis precibus frequenter rogaret,

ere; atque hoc sensum verbum illud sæpe rpatum in legibus Gothicis et Longobardi-

Repedavit, id est *rediit*; quæ phrasis in auc- s mediæ Latinitatis sæpissime occurrit.

Per apices, id est *per litteras*: qua voce cre- ti sunt inferioris ævi scriptores.

Id est *instigante*, sicut ex sensu satis colli-

Florentius ille, juxta Locatellum, lib. 1,

ut redeundi ei ad sæculum licentiam daret, illeque prædicando cœlestia, denuntiando infernaliam, ne id faceret, admoneret, illoque in sua obstinatione, diabolo inobligante (78), persistente, beatus Joannes præcepit ei tandem irato animo, ut discederet cumque paulum a monasterio Vallimbrosano esset, diabolo deducente, digressus, de alta rupe per quam ibat, ab eodem; quem sequebatur, præcipitatus ani- mam continuo exhalans, præsentibus est substra- tus. Unde patenter ostenditur quam periculosum fuerit vel beatum Joannem relinquere, aut ejus iram incurrere.

54. Quodam autem tempore fuit vir quidam, vi- delicet Florentius (79) nomine urbanæ quidem elo- quentiæ, verum etiam et civis (80) omnimodo, tamem Limoniaca perfidia cujusdam episcopi defensione erat valde maculatus. Qui cum quadam die gravissi- mam incidisset in ægritudinem, mori se funditus desperavit. Sed inter gravissimos suorum lacryma- rum luctus, crebrosque singultus, e suis nobiles amicis aliquantos ad se accersiri fecit, quos ad ve- nerabilem Joannem quantocius ire rogavit, quatenus eorum supplicationibus in monachico habitu ei pœ- nitentiæ locum concederet. Qui euntes ad venerabi- lem Joannem ex votis amici, ceu rogaverat, retule- runt. Sed nobilis Joannes eorum precibus minime renuit, nec statim omnimodo concessit. Propter illud quod dicitur: Probate spiritus, si ex Deo sunt. Quo cum dilatione suscepto, monachicum habitum ei tradidit, et paucos dies sic factus est convalescens, ita sane ut claustra monasterii, bacillo se susten- tante, circumquaque lustraret.

55. Sed non multum post, cum hæc eadem in- firmitas eum repeteret, ad extrema deductus est. De quo cum relatum fuisset abbati Joanni, adhibitis se- cum Fratribus, lectum ægroti festinus petivit. In- terim Fratres, quibus poterant precibus Deo eum commendando juvabant, qui in proximo erat mori- turus. Sed ille ex pallio, unde erat coopertus, sæpius replicando cœpit cum torvis oculis vultum operire. Ad quem abbas Joannes: Quid est hoc, quod agis? Tum ille pallens et tremens inquit: Terribilibus oculis diabolum prope asistentem video, ex cujus ore miræ magnitudinis flamma, et ex naribus sul- phureus et immensus nimis fumus egreditur. Pro- sus illi: Ubi est, inquis? Ecce ibi est, Domine Pater. Tunc beatus Joannes raptim ex ejus manibus, qui cam tenebat, crucem adstulit, et diabolum ex ea fortiter percussit, qui statim ex oculis mirantis velut fumus evanuit. At ille voce, qua poterat, clamare

cap. 59, et Franchium, lib. x, p. 358, aliosque scri- ptores Vallimbrosanos, faverat Petro Simoniaco, de quo postea pluribus agetur, unde patet in his actis nullum temporis ordinem servari, sed quædam ci- tius narrari, quæ serius contigerunt.

(80) Puto quod auctor significetum velit, illum Florentium non tantum rhetoricæ, sed etiam juris civilis fuisse peritum; sic enim reperimus *civilis- tam* pro jurisconsulta, vel eo qui juri civili dat ope- ram.

cœpit, dicens : Deo gratias, Deo gratias, ecce fugit, A præbendo liquorem, usque ad septem viros de famis morte eripuit.

56. Quidam rusticus ad eum veniens, genibus ejus provolutus, strictimque exosculans, magnis vocibus cœpit obtestare, atque obnixe rogare pro unico nato suo, in agone constiuto, ut suis sanctis precibus ab instanti periculo liberare dignaretur. Qui nimium compatiens, Fratres imperat adesse, et pro illo Domini misericordiam jubet exorare. Quid multa? Fratres in ecclesia, illeque solo, ubi decumbat, prostratus, magnis gemitibus Christi misericordiam supplicans, panem transmisit, statimque sanitati reddidit.

57. Quodam namque tempore prædictus Pater ante fores monasterii permanens, vaccarum pinguium gregem, in nemoroso jugo Alpium dum pascerentur, conspexit, atque unam ex illis beato Paulo petivit dicens : O sancte Paule, si pauperibus istis unam dares ex illis mihi. Hæc eo dicente, una ex illis deorsum ruit, statimque exstincta est; cujus cadaver dispertiri jussit pauperibus. Qua consumpta eodem ordine orando, secundam, et tertiam, et quartam accepit, tribuitque pauperibus semper. Qua de causa pastores tristes effecti, ex alio montis latere vaccarum gregem duxerunt. Sed iisdem vir sanctus dum non haberet quid tribueret pauperibus, iterum beato Paulo petivit, dicens : Sancte Paule, isti locum mutando fugerunt, te tamen, qui loci patronus es, effugere non possunt. Ergo tribue mihi, C quid pauperibus tribuam, adhuc. Hæc eo dicente, confestim quinta corruit, et exstincta similiter distributa est pauperibus. Hoc etiam de VI, VII, VIII, VIII, eodem ordine accidit.

58. Extrema vero consumpta, pro damno contristati pastores venerunt ad eum, magnas inelamantes adversus eum querelas : Melius, aiunt, in tuo Valimbrosano cœnobio stares, quam huc tot animalia occisurus venires. Quibus ille placido vultu respondit : Scio vos de hoc, quod largitus sum, tristes; nec amplius vultis impendere. Nolite ergo timere, quia nulla earum hoc tempore amplius morietur. Quod et factum est. Et sic, eo orante, ruina vaccarum, et mors semper secuta est, et mox ut cessavit orare, juxta quod pollicitus est, incolumes perman- D serunt. Interea sanctissimus pater Joannes, cujus cor flamma urebat charitatis, cernens adhuc famelicorum inopia, et se animalium carnes sine gravissimo scandalo non posse largiri, totum earum lac distribuere jussit pauperibus, et sic diutius lactis

(8^a) *Curia* sæpe significat *prædium rusticum*, ut constat ex innumeris donationum instrumentis.

(81) Locus, *Ronta* nomine, in mappis geographicis collocatur inter colles montis Appennini, qui facile a Valle Umbrosa distat viginti passuum millibus versus septentrionem. An sit idem de quo hic agitur nescio.

(82) *Berbix* detortum est ex Latino *vervex*, Italis-

59. In illis diebus etiam cum venerabilis Pater ad Valimbrosanum reverteretur cœnobium ad quamdam curiam (80^a) devenit cui vocabulum est *Ronta* (81); accersitoque ejusdem curiæ villico, promisit ei *berbicum* (82) gregem mittere, in quo plurimi habebantur arietes. Simulque præcepit, ut de prædictarum ovium lacte, se suumque, quem habebat, nepotem, et quantos posset pauperes, quam competentius valeret, quotidie aleret: prædictos vero arietes, donec superesset ex illis, opportune largiretur pauperibus: cum illis etiam magnum hircum, quem inibi solum habebat. Sicque factum est.

B 60. Quidam ejus famulus ex Razolensi cœnobio Valimbrosæ ad illum pervenit nuntians ursum depopulationem quam maximam facere vaccarum. Qui præcipiens dixit: Vade et amodo interfice eum. Qui regressus, vaccas in pascuis, prædictumque ursum in antro quodam arboris stantem invenit. Itaque securim manu tenens, arborem reperiens, et nihil verens (85), dicebat: Egrederere, quia dominus abbas imperavit ut te occidam. Egressus namque, ab illo est interfectus.

61. Quadam itaque die venerabilis Pater inde transiens, venit ad locum, vidensque obstaculum arboris, et se viam ullatenus declinare non posse, modice turbatus queritando cœpit dicere: Heu! quid faciemus! Cujus audita querela socius, qui eum præibat, Ugo nomine, sancti Joannis Majoris (84) plebanus, tentas si undecunque posset irrumpere, super equum, cui assidedat, se sub illa inclinans, arborem levavit in collo, cujus pondus multorum paria boum ullatenus movere non possent, eamque ac si leve virgultum, aliquandiu, ut ipse testatus est, sustulit. Sicque venerandus pater Joannes, prædictusque plebanus transierunt in læsi. Hocque actum est non longe a Razolensi cœnobio, in loco qui dicitur: Ad cellas Veteres.

62. De Joanne quodam jam antiquissimo fratre a prædicto patre Joanne septennis suscepto. Qui dum graviter doleret oculum, mulierculam ad securandum conduxerat. Cujus medicamina dum ergo nihil proficerent, ad monasterium prædicti Patris reversus est. Quem ille dure arguens, eo quod cum illa vel confabulationem, vel ab ea quæsisset medelam, ei tantummodo bonum simum calidum super oculis poni jussit, et mox sincerissimæ sanitati restituit. Quod ille adhuc superstes sic actum fuisse, et illa, quæ superius diximus, viva voce testatur. Et

que dicitur *berbice*. Est animal satis notum.

(83) *Verens* pro *veritus*. Plures solecismos alibi occurrentes, eosque et frequentes et crassos, annotare non semper lubet, modo sensus intelligatur.

(84) Hæc ecclesia S. Joannis, teste Franchis, lib. x, pag. 343, sita est quinque passuum millibus infra monasterium Razolense.

olum illa, sed etiam, quæ inferius subjunge-

Item prædictus Pater boum custodibus con-
orem die tota necessitatis obtentu arare præ-
et in nocte carpere pabula. Cumque illi res-
rent: Quomodo, inquit, Pater, hoc perficere
mus, cum ursos ac lupos, nocturnosque ti-
us latrones? Respondit: Sinite, inquit, sinite;
nim, ejusque Paulus apostolus de illis pos-
labere custodiam, eosque conservare illæsos.
nerunt itaque nocte illa contra morem sine
lia boves. Tunc duo latrones supervenerunt,
um ex bobus funiculo ligaverunt per cornua,
ne rapere, secumque usque mane nitabantur
cere. Sed bos immobilis permanens de loco
atione moveri non potuit. Sed mane a custo-
inventus bos, ligatus lacrymasque more ho-
n fudisse repertus est. Hoc cum prædicto Patri
atum fuisset, accessit, bovisque caput leniter
cens, dixit: O bos, bos vade, tuumque offi-
imple; non enim te beatus Paulus adhuc per-
oluit.

CAPUT VI.

*s arcana cognoscit, aliaque præbet sanctitatis
argumenta.*

Quidam vir ex Poniensi territorio, Gerardus
t nomine, renuntians sæculum, Passitiano se
edictum Patrem contulit. Qui quasi respuens,
abiret, indignans jussit. Sed ille, ut sui mise-
r supplicans, quatenus ei pro suorum omnium
orum, quæ illi ex integro professus est per
confiteri (85), in monasticæ vitæ regula lo-
cænitentiæ tribueret. Nec immerito ille sane
us ad Deum confugientibus, ut erat mitissi-
it sibi visum fuit, precibus pie petenti non
, sed quod rogavit concessit, et ejus animæ
i curam habuit. Qui non assecutor voti, quod
sit, reatum suum ex parte prodidit, et, eru-
te conscientia, majora infra seipsum retinuit.
tunc itaque interjecto tempore, ad suscep-
i hospitem, et ministerium peregrinorum,
ntem suæ animæ, eum exterius locavit.

Et cum quadam die idem Gerardus, quibus-
superveniens hospitibus, victu alimenta
raret, abbas Joannes tum superveniens,
ie ex nomine vocans, ait: Gerarde, Gerarde,
mihi sic fallere voluisti? Qua de re, domine
quit? Et ille: Cum vacaveris, occurre quan-
et dicito mihi quod professus es. At ille præ-
n Patris fideliter adimplens, cum opportu-
mpus invenit, adiit ad Patrem. Inquiens illi:
uid non dixisti quia ex integro patefaceres

Confessio hæc non erat sacramentalis, sed
tica, quæ in usu erat apud veteres monachos,
bati, etiam non sacerdoti, sua delicta pande-

Locus ille, vulgo *Figline*, situs est inter plu-
les, quos ab utroque latere habet, distatque
; Umbrosa duodecim fere passuum millibus
meridiem.

A secreta tui cordis mihi? Utique dixit. Et ille: Et si
ita dixisti, quare tam crudelissimum facinus, quod
in die sanctæ Apparitionis Domini, et ejusdem diei
Vigilia cum uxore illius talis hominis commisisti,
mihi patefacere noluisti? Et addens: Insuper non
sufficiebat tibi tam terribile malum, nisi nunc ad
confusionem tui iterum disponis in mente, ut ad
tam grande piaculum revertaris? Tunc ille mente
confusus, videns se in captionis laqueo deprehen-
sum, confestim ad terram corruit, et pœnitentiam
sui criminis quæsivit, et ita omnia esse, ut sanctus
pater indicaverat, dixit.

66. Quodam itaque tempore quidam vir inter sæ-
culares valde nobilis, Ubaldus nomine, qui in Fi-
glinensi (86) castro, et in aliis quam pluribus fue-
rat nimis gloriosus: Hic erat beatæ recordationis
B Joanni abbati valde notissimus, et inter mundiales
amicos familiarissimus. Qui cum quodam tempore
in ægritudinem incidisset, ad extrema videbatur
deduci; convocatisque suis militibus, et familia
cuncta de domo propria disponere curavit. Tunc
uxor ejus unum ex suis nobilibus, Benzonem no-
mine, marito jam in agone constituto, ad se accer-
sivit, et ad Passinianense cœnobium, unde prædictus
erat compatronus, nuntiare sui funeris adventum
quantocius ire præcepit. At ille mœstus ut erat, sine
cunctatione, festinanter pergere præcepit:

67. Jam eo in medio itinere appropinquante, qui-
dam curialis (87) ei occurrens, requisivit quo ten-
deret. Dixit eventum rei. Sed quanquam mœstus
similiter illum requirit. Tum ille: A cœnobio sancti
C Cassiani (88) venio, ubi domnum abbatem Joannem
Valimbrosanum visitandi gratia perrexi. At ille, ut
hoc audivit, ad præfatum cœnobium illico pervenit.
Quem nescio de psalmis, aut quid aliud murmuran-
tem ante fores monasterii invenit. Qui cum eum
officiosissime salutasset, et satis ab eo hilariter re-
salutatus requisivit qualiter illi esset. Respondit:
Tristis et mœrens nimis me esse confiteor pro no-
bili viro, et vestro fideli amico, qui nunc videtur e
sæculo exire. Ad quem inquit: Quis ille est? Et
ille: Illustris Ubaldus vester valde fidelissimus.
Statim venerabilis Joannes versis ad orientem lu-
minibus, parumper subsistit et oratione completa
Benzonem respexit, eum ire præcepit, eique dixit:
Quantocius ad propria revertere, quia infirmus ille,
super quo mœstus eras. incolumem invenies. Quod
ut dixit, ita actum est.

68. Cap. de domno Gregorio VII, apostolicæ sedis
pontifice, qui, cum archidiaconatus in eadem apos-
tolica sede officium gereret ob illius patientiam com-
probendam eum dure increpare curabat. Mox ad

(87) Hæc vox aliquando significat aulicum, qui
curiam frequentat; aliquando curionem seu paro-
chum; utrum ex duobus hic indicet, non est prom-
ptum divinare.

(88) Indicat monasterium Montis Scalaris, quod
S. Cassiano dedicatum fuit, cujus situm describit
Franchius, lib. VIII, pag. 237.

ejus intuitum mutavit mentem, ac præordinata, quæ A miserante, et ipso patrocinate, acciderant nuntians, salutaribus ab eo verbis instructus, gaudens et exultans reversus est ad propria.

69. Qui dum quodam tempore nimis ægrotus pulmentum, quod ægroto convenit, ante se coctum teneret quidam religiosus frater, Gerardus nomine, visitationis gratia advenit, atque ante illum præsentatus est. Cui mox prædicti pulmenti particulam quamdam porrexit, qui nec recusare, nec nutu quolibet resistere [ausus], eam accepit, silenterque comedit, et inter edendo, se reum, se reprehensibilem B atque lupum accusare cœpit, atque per cogitationem rixando multa dicere verba, quod vel semel hoc non refutasset, quod almus pater perrexerat. Quem ille per spiritum recognoscens, et audiens, quasi lingua proferret, expleta refectione, dixit: Si plus vel minus ex hoc, quod per cogitationem dixisti narravero, te ipsum volo habere testem. Et mox arcanum sui pectoris patefaciens, quæque cogitaverat, quæque per cogitationem dixerat, lucide enarravit.

70. Cui discessuro, insanum quemdam fratrem commendans, segregatim nocturnali expleto officio, ut secum duceret imperavit. Cujus jussionem et libenter audivit, et dulciter se adimplere promisit. Nocte vero surgens, nocturnali expleto officio, [dum] cum socio abire disponeret, siti gravissima laborare C cœpit. Hoc Joannes Pater per cordis illuminatorem recognoscens, ministrum suum, qui ei solebat assistere, nutu advocans, non parvum scyphum vino aqua mixto summam implere fecit. Deinceps discessurum fratrem, si adesset, ad se venire signavit. Cui ad se accedenti porrectum scyphum sumere, vinumque fecit bibere.

71. Vir quidam in vicinitate Valimbrosæ permanens, beato Joanni valde fidelis et devotus existens, quodam die ad eum cum canibus venit, seque in venatu diu frustra laborasse, nullam venandam bestiam videns, asseruit. Beatus vero Joannes mox sibi præcepit ut comederet, esum lassibus canibus tribueret, et postea ad venandum rediret, quia captura, Deo præstante, statim perveniret. Quo facto, in agrum, qui est monasterio contiguus, illico exivit, quoque D mox lepores in nive, qua tota tunc terra erat coperta, vidit; post quos canibus concitatis, ambos cum omni festinatione comprehendit. Post hæc vero ad sanctum Joannem remeans et ei, quæ sibi, Deo

(89) Hoc miraculum fuse examinavimus in Comment. Prævio, § 8.

(90) *Follis pro stulto vel fatuo.* Sic Joannes Diaconus, lib. iv Vitæ S. Gregorii papæ, cap. 69: *At ille more Gallico sanctum senem increpitans follem, ab eo quidem virga leviter percussus est.*

(91) Nescio cur Breviarium Vallumbrosanum, et recentiores hujus ordinis scriptores asserant *dæmonem* sub hujus leporis forma latuisse, cum in

72. Alio quoque tempore cum nimia nix terram tegeret, quidam lepus ex nive egressus, tugurium, in quo beatus Joannes tunc cum quibusdam fratribus stabat, est ingressus. Quem quidam fratrum mox apprehendit, et in gremio brachiis circumplectens abscondit, cœpitque fratribus dicere quod licenter illum, utpote divinitus datum, possent edere, maxime cum nihil fere præter ipsum ad edendum haberent. Beatus vero Joannes, quod acciderat, quod dictum fuerat, Deo revelante, cognoscens, fratrem quid in gremio absconditum teneret requirens, manifestatum leporem sibi dari imperavit, quem blanda manu diu attraxit. Dicendo sibi: *Follis, follis* (90) *cur huc venisti?* Postea vero leporem (91) miseratus, portas cœnobii egressus, illum terræ supposuit, ac liberum abire permisit. Sequenti autem die quidam rusticus asinum panibus oneravit, sanctoque Joanni in magna inedia cum suis fratribus portavit.

73. De clerico, qui fama reverendi Patris audita, et cum vita qualis esset ejus doctrina, cuncta, quæ possidebat in sæculo, vendidit, et plurima numismata exinde sumens, eaque crumena includens, ad conobium prædicti Patris venit. Cumque inde Patri se placere crederet, unde amplius erat odibilis, fiducialiter ad locum accedens, se venisse significat. Quem cum ille, paupertatis amicus, nummatum fore cognosceret atque audiret, qua pro causa advenerat, sic cum alloquitur: *Quandiu, inquit, unum ex his super te nummum habueris aut reservaveris apud te, nec mecum participare poteris, nec me habebis amicum.* Hæc itaque clericus audiens recessit, pretium sui patrimonii quod deicola spreverat, illis totum distribuit qui possessione carebant, libenterque manum porrigebant munificis. Deinde remeavit ad illum, qui Deum auro, et seminudos præponebat divitibus. Hoc Joannes pater audiens, et quid egisset, discutiendo reperiens, qui ante locupletem spreverat, factum pro Christo pauperem, dilectum suscepit in filium.

CAPUT VII.

S. Joannes Gualbertus alios excitat ad exstirpandam Simoniacam hæresim.

74. Contra Simoniacam autem hæresim ita Pater sanctus zelo divini amoris exardescibat, ut totis nisibus, in quibus valebat, circumquaque exhortando et admonendo videretur repugnare. Denique episcopo Voluternensi (92) melliflua atque salutifera scripta direxit, quæ hic pro magna utilitate con-

B. Andrea nulla sit vox quæ hoc indicet Frustra itaque Franchius, lib. x, pag. 355 et seqq., nititur hoc probare, et rationem reddere, quare *dæmon* hujus animalis formam assumpserit.

(92) Id est *Volaterrano*. Volaterræ autem est urbs antiqua Etruriæ, sita prope Eram fluviolum et Cecinam, distatque triginta quatuor miliaribus Florentia in meridiem.

ecessarium duximus : Herimanno (93) Volu-
Dei nutu episcopo, Joannes indignus servus
m Dei, cum omnibus suis monachis et fratri-
dquid melius sit apud Deum hominibus. Pe-
is vestris consulere dignum duximus, maxi-
non de sæcularibus et mundanis, sed de ec-
cis et divinis, quæ in Dei cultu ad salutem
m fiunt, quæreretis. Requisitis enim adjuto-
exhortatione pastorali, ex his quæ in vestra
studio sub Dei protectione permanere viden-
e fructum bonis operis tunc germinant bo-
populi obedientia nec in minimis contra pas-
bellat. Sed sanctitas et sapientia pastoris ta-
t semper apparere et esse, ut delinquentes
cio terreat, et obedientes divinis præceptis
muneratione demulceat.

nde oportet vestram vigilare sollicitudi-
postquam omnia divina præcepta sine re-
ione percurrerit, omnia quæ clero et populo
eris, de sanctarum Scripturarum studeat
sententiis. Scilicet ut clerus secundum sta-
stolorum et canonum præcepta permaneat,
us secundum mandata sanctorum in omni-
obediant. In primis quia oportet episcopum
ensibilem esse, quod etiam ad omnem per-
rum. Deinde ut omnem sollicitudinem epi-
um clero et populo impendant, ut innocen-
nocentia sua permaneant, et peccantes pec-
inant, et pœnitentiam agentes de bono in-
rescant; certissime credentes ut qui in ma-
suos finiunt, æternam luant vindictam, et
onis, æternam suscipiant palmam. His pro-
bus confortentur boni, et his nimis terrean-

terea sollicite satagendum est ne alicujus
quamvis parvæ alicuius eorum immunditia
quia quamdiu quis in ea permanserit,
pro Christi nomine sanguinem fundat, nihil
rit. Heu! quam pessimum et grande pecca-
od nec in præsentī etiam pro morte, nec in
ro multo tempore pene poterit solvi. Ergo
simum nefas cito dimittere, et anathemati-
emus et pœnitendo delere, ut cum Christo in
i et in futura via possimus manere. Quia
quis in aliqua hæresi manserit, nullum ejus
pus Deo placebit. Simoniaca igitur hæresis,
na et pessima ante omnes alias hæreses jam
nos usque ad nostra tempora viguit, quam
stro tempore sua miseratione detegendo de-
mni sollicitudine a vobis abjiciatur. Et cum
esis ante omnes hæreses in ipso initio Ec-
i principe apostolorum percussa palluerit,
r, quomodo a quibusdam, pessimis indu-
balliata vivido colore, quasi Christianæ fidei
perosa monstretur: scimus enim quia, quod

erimannus vel Hermannus, episcopus Vo-
is, ab Ughello tom. I Ital. sac., col. 346,
perhibetur anno 1077. Incertum tamen est
o episcopatum inchoaverit.

A Christus odit, nullus, qui Christianus est, diligit. Si
autem dilexerit, Christianus esse non potuit. Chris-
tus igitur Simoniacam hæresim odit. Ipse enim di-
xit: Qui in Spiritum sanctum peccaverit, neque in
hoc sæculo, neque in futuro dimittetur ei.

77. Itaque dum tempus ordinandi clericos ad
divinum cultum advenerit, non alicujus pretii da-
tione palam vel occulte alicuius ad ecclesiasticum
promoveatur officium, non alicuius indignus, vel
ignarus officii, non alicujus reatus vel infamia ta-
ctus, non nisi virgo, aut monogamus, et hic qui vir-
ginem secundum sacros canones duxerit; non su-
perbus, non elatus, non alicujus honoris cupidus,
sed humilis et mansuetus et timens Deum. A nullo
clerico aliquid commodi pro sacro officio requiratur,

B neque ab archipresbyteris, neque ab archidiaconis,
neque ab illorum subjectis. Dum autem parœcias
per ecclesias baptismales, quas plebes (94) dicunt,
episcopus circuit, et ne forte aliquid mali, aut cri-
minis, aut inimicitiarum causas inveniat, investiget,
nil quæstus, nil pecuniæ exinde requirat, nec eos
qui ibi fuerint, pro suo suorumque cibo affligat, sed
quasi pater filiis misereatur, et emendatis culpīs,
omnes in pace relinquat, ut omnes pro suo episcopo
et sacerdote Dominum benedicant, et pro ejus sa-
lute tam corporis quam animæ, Dei misericordiam
petant.

78. Taliter enim episcopo faciente, populus cum
clero apud Deum salvabitur, et idem episcopus a
Deo remunerabitur. Si autem contra hæc fecerit,
vel pecuniam requisierit, Simoniacus hæreticus ju-
dicatur atque damnabitur. Igitur ante omnia Simo-
niacam hæresim persequendo abjicite, sacerdotes
cum omni clero sanctæ regulæ ecclesiasticæ viven-
do subjicite, populum tam majores, quam minores
sanctis suasionibus ad bene agendum sollicite invi-
tate, peccatores ut resipiscant et pœniteant, prædi-
cate; qui pœnitere noluerint excommunicate; qui
ad pœnitentiam reverti voluerint sacris canonibus
subjugate, viam salutis omnibus demonstrate, circa
omnes benignitatem ostendite; et Deus Judex justus
omnia secundum justitiam vestram vobis restituet.
Si enim omnia, quæ supra dicta sunt, in vestro epi-
scopatu studueritis observari, dum tempus fuerit et
facultas, ad vos veniemus si expedierit, et quidquid
vobis necessarium et nobis licitum et possibile
faciemus. Valet.

79. Post hæc cum longe lateque odor tantæ san-
ctitatis perflagrasset, cœperunt de diversis terris,
et regnis ad eum certatim currere monachi, et cle-
rici, et fideles laici. Præcipue Mediolanenses, et
Cremonenses, atque Placentini. Monachi vero sua
mcnasteria relinquentes, et longam peregrinationem
sumentes, ad eum veniebant. Alii siquidem pro ap-

(94) *Plebes*, Italis *picve*, est ecclesia parochialis;
unde extat hic versus Ebrardi. *Plebs hominum di-
cas, sed plebes ecclesiarum.*

prehendenda sub eo audita laudabili conversione A [forte conversatione]; alii vero ut a tanto instruerentur Patre qualiter Simoniacam hæresim deberent vitare. Audierant enim Joannem Patrem hanc cum suis fratribus publice damnare, et contra hanc exardescere multos mortales.

80. Quis itaque ad eum umquam venerit, postquam viderit illum et audierit, se dispendium pertulisse, vel laborem longi itineris sumpsisse pœnituerit? Nam si cor dubium, vel fortasse tepidum, vel evacuatum marsupium aliquis veniens detulerit, alacer repedabat, et cor in fide confirmatum reportans, et marsupium profecto non vacuum. Acceperat enim a Jesu Christo dono et vultum omnibus gratum, et sermonem cunctis placidum, et ad largiendum amplissimam manum. Jam causa expetit ut referam, quatuor Joannes Pater cum suis contra Simoniacam toto coram mundo sumpserit pugnam.

81. Per idem tempus quidam Papiensis (95) Petrus sedem Florentinæ ecclesiæ invaserat clam interventu pecuniæ, quod Joannem Patrem ejusque fratres minime latuit. Elegerunt itaque vitam mortalem potius perdere quam veritatem celare. Ideoque Papiensem Petrum esse publice Simoniacum et hæreticum cœperunt dicere. Facta est denique inter clerum et populum contentio pervalida. Alii quidem temporalia intuentes commoda, ipsum defendebant. Alii cum monachis jam illorum credi verbis vehementer impugnabant.

82. Cum igitur contentio hæc inter clerum et inter populum per dies haberetur multos, et seditio inde frequenter oriretur, æstimavit hæreticus Petrus populum terrere et clerum, si faceret necare monachos, a quibus verba sibi adversa sumpsere principia. Qua de re missa multitudine equitum et peditum nocturno tempore, jussit sancti Salvii cœnobium igne comburi, et monachos quos reperissent interfici. Joannem vero Patrem ibi tunc existimavit inveniri. Ipse quidem die altero recesserat.

83. Ingressi igitur ecclesiam, cum nocturnum fratres celebrarent officium, evaginatibus ensibus cœperunt Christi mactare oves, ut immites carnifices. Alii siquidem in fronte tam grave infixerunt vulnus, ut perveniret acies ferri usque ad testudinem cerebri (96). Alterum vero tam impie graviterque sub oculis percusserunt, ut nasus et dentes superiores cum superno labio a sua dividerentur compagine, et cuncta dependerent super barbam. Alii quidem insistentes aciem gladii vulnusque ad interiora perduxerunt. Hujuscemodi igitur plagis multis in diversis perlatis, everterunt altaria, et deprædati sunt, quæ invenerunt omnia, et igne in domibus apposito, monachis tunc in ecclesia septem Psalmos cum Lætaniis decantantibus, in nullo reluctantibus,

(95) Petrus Simoniacus vocatur Papiensis vel Trinensis a patria sua Papiæ, quæ et Ticinum dicitur.

(96) Per testudinem cerebri auctor hic intelligit cranium, ut opinor.

nec silentium frangentibus, ipsisque nudatis, et semivivis relictis, abierunt.

84. Nam ejusdem monasterii Abbatem, nomine Dominicum (97), ætate vetustum, conversatione sanctissimum, omni nudaverunt amictu. Qui tantum sic nudus cœpit sollicite quærere, si quid invenire posset quod se indueret. Tandem pelliceum indumentum, quod ob incuriam inter fratrum lectos ceciderat, invenit, seque illud dissutum, et conscissum ac vetustate dilapsum induit. Sed unde inimicus acquirere putavit victoriam et exaltationem, inde invenit detrimentum et confusionem: nam multi de populo et clero, qui hactenus ejus videbantur fautores, ipsius intuentes impietatem, facti sunt ipsi deinceps omnimodis adversi.

85. Altera quoque die tam homines, quam mulieres Florentinæ ad supradictum monasterium perrexerunt, et quæcumque poterant, necessitatibus fratrum necessaria fideliter detulerunt. Felicem se quisque credebatur si aliquem monachorum videre valebat, vel ex eorum sacro sanguine, ex terra, lapidibus, et lignis, suis pannis possent extergere, volentes illum pro magnis reliquiis habere.

86. Beatus autem Joannes, Valimbrosæ tunc positus, hoc quod acciderat audiens, martyrii flagrans amore, ad Sanctum Salvium festinato veniens, abbatem cæterosque flagellatos fratres, cæcos, nudatosque considerans, dixit: Nunc vere monachi estis: sed cur sine me hæc perferre voluistis? Valde enim doluit quod præfatæ persecutioni defuit, in qua tamen ipse martyrii obtinuit bravium, qui ad tolerandum martyrium suos tam strenue instituit discipulos. Ad hoc enim venit, quod se credebatur teneri, flagellari, detruncari, quod etiam pro amore Dei, et defensione catholicæ fidei cupiebat, si posset millies, occidi.

87. Monachi vero tanto fortiores deinde sunt effecti, quanto securiores de corona, quam jam gustaverant, martyrii. Nam euntes Romam tempore synodi, constanter et publice proclamaverunt Petrum Simoniacum et hæreticum, se igne proferentes intraturos ad id comprobandum. Alexander vero papa qui tunc Sedi Apostolicæ præsidebat, nec tunc accusatum voluit deponere, nec igneam deelarationem sumere: favebat enim maxima pars episcoporum parti Petri, et omnes pene erant monachis adversi. Sed Archidiaconus Ildebrandus (98) monachorum in omnibus est factus adjutor et defensor.

88. Lite itaque tunc permanente, immo deinceps minis crescente, facta est persecutio tanta adversus clerum Florentinum catholicum, ut eam ferre non valentes Archipresbyter cæterique quam plures de civitate exeuntes, ad Septimense confugerent cœnobium. Quos Joannes Pater benigne suscipiens, omni benignitate et charitate præbebat eis pro posse sub-

(97) Hujus Dominici elogium vide apud Simium in Catalogo pag. 91 et seqq.

(98) Ildebrandus vel Hildebrandus fuit postea Gregorius VII, summus Pontifex.

sidium : favebat enim dux Gotifredus (99) parti A
 Simoniaci Petri, ita ut minaretur interimera monachos et clericos eidem adversarios. Qua de causa Petri pars tunc valde prævaluit : quæ enim lingua fari potest persecutiones et angustias quas tempestate illa catholici perpessi sunt? Nam tempore illo, cum præfatus papa Florentiam venit, præparata et coadunata sunt ligna ad ignem accendendum, quem monachi inniabant ingredi comprobandum, sæpe factum [*annon, sæpe fatum?*] Petrum esse Simoniacum et hæreticum. Quod papa tunc recipere renuit, sed clero et populo in lite relicto, recessit. Sed hanc omnipotenti Deo qualiter sedare placuerit, tempus et causa, ut id intimetur, inquit. Ad hoc ergo noscendum hic Florentinæ ecclesiæ Epistola, papæ præfata directa, per ordinem ponatur, et tunc quod omnipotens Deus ostendere est dignatus ad fidem corroborandam B
 Petri, et ad detestandum errorem Simonis Magi, legenti liquido patebit, et audienti.

CAPUT VIII.

Epistola cleri et populi Florentini ad Alexandrum Pontificem data, qua prodigiosa ignis probatio contra Simonicos facta exponitur.

89. Alexandro Primæ Sedis Reverendissimo ac Universali Episcopo, clerus et populus Florentinus sinceræ devotionis obsequium. Jam diu tædium et laborem nostrum, necnon certamen monachorum contra Simoniacam hæresim, Paternitas Vestra bene novit. Et nuno quoque dignum est ut qualis Deus excoelus pie ac misericorditer scrupulum hujus rei de cordibus nostris abraserit pernoscat. Signa enim et mirabilia Dominus noster in nobis fecit, et per ea cæcitatem ignorantiam, et dubietatis caliginem, ac tenebras erroris de pectore hominum pepulit, et fidem nobis augendo et dilatando, et in se solidando, lux mentibus nostris suæ veritatis clementer infulsit. Pastor quidem bonus de cælo venit, et ovibus assistentibus, atque ad se totis cordis medulis clamantibus, sententiam sereno clariorem, soleque lucidior omnique dicto aptiorem, omnique visu certior, de medio ignis populo suo dedit. Quid vero plebi Florentinæ de Petro Papiensi, qui se nostrum episcopum haberi volebat, tenendum sit in suo tremendo judicio declaravit. Sed licet miraculorum narratio videatur aliquantulum protelari, causas tamen, unde ad hæc ventum est, nequaquam inutiliter putamus debere succincte præscribi.

90. Quadam etenim die omnes Florentinæ civitatis clerici una congregati, cœpimus tam de clericis, de locis suis expulsis, quam etiam de nobis ipsis ante Papiensem Petrum conqueri. De abjectis enim, quia consilium et solatium eorum amiseramus, et quia etiam Prior et Archipresbyter noster metu hæresis e civitate secesserant; de nobis autem, quia bona pars civium nostrorum nos hæreticos acclamabat. Nam videntes nos ire ad eum, dicebant : Ite, ite hæ-

(99) *Gotifredus* vel *Godefredus* dux Tusciæ, animi inconstantia in historiis satis notus.

(100) *Potestas* apud Italos significat supremum ci-

retici ad hæreticum. Ite, quia per vos hæc civitas voragini dabitur, qui Christum impietate vestra de ipsa expellitis, et beatum Petrum apostolum expugnantes, Simonem Magum pro Deo inducendo colitis? Quid plura? Rogamus eum ut tam nos quam se ab infamia liberet, dicentes : Ecce nos, si te mundum senseris, si tu nobis jusseris, Dei pro te iudicium subire non dubitamus; aut si probationem, quam monachi hic et Romæ facere voluerunt, recipere vis, ad eos imus, eosque obnixe rogamus

91. Ad hæc ille, se inquit neutrum jubere neutrum velle, neutrum recipere : Quin etiam edictum a Præsidente per legatos suos impetravit, ut quicumque laicorum, quicumque clericorum se, ut episcopum, non coleret, sui que imperio non obediret, ad Præsidentem victus non duceretur, sed traheretur; si autem quis nostrum his minis territos de civitate fugeret, ad dominium Potestatis (100) assumeretur quidquid possedisset. Clerici vero, qui sub tutelam beati Petri apostoli agendo contra Simoniacam hæresim in Oratorium ejus confugerant, aut sibi conciliarentur, aut sine spe audientiam extra civitatem pellerentur. Hincque factum est ut, vesperascente sabbato in initu jejunii, cum apud prædictam ecclesiam beati Petri apostoli, ipsi clerici lectionum ac responsorum sequentis Dominicæ recordarentur, municipalis Præsidis, eo quod se eum salva reverentia Petri apostoli Simoniaco hæretico non posse obedire responderint, illos extra emunitatem [*id est* immunitatem] Oratorii, beatum Petrum apostolorum principem parvipendens, ejiceret.

92. Fit denique pro hoc scelere concursus catholicorum virorum, et maxime feminarum, velamina capitum projicientium, et sparsis crinibus flebiliter incedentium; pectora pugnis, miserabiles ad Deum voces mittendo, dure tundentium, et super virorum ac filiorum mortem triste lamentantium : nam in plateas luto plenas se prosternentes aiebant : Heu, heu ! o Christe, tu hinc ejiceris, et quomodo nos desolatas relinquis? Tu nobiscum habitare non sinneris et quomodo nos hic habitamus? Vidimus quia non potes nobiscum manere, sed vadis, quia Simon Magus te non permittit. O sancte Petre, numquid a Simone Mago vinceris, quia ad te confugientes non defendis? Nos putavimus eum in infernalibus pœnis esse victum et catenatum, sed ecce cernimus illum ad tuum dedecus hostiliter suscitatum. Virorum quippe alii ad alios dicebant : Videtis, et aperte videtis, Christus hinc discedit. Abit, qui legem suam adimplens, se pellenti non resistit. Et nos, viri fratres civitatem hanc, quo hæretica pars ea non gaudeat, incendamus atque cum parvulis et uxori- bus nostris, quocumque Christus ierit secum eamus. Si Christiani sumus, Christum sequamur.

93. His ergo ejulatibus, hisque doloribus, nos quoque clerici, qui ipsi Papiensi videbamur fautores vitatis magistratum; colligo ex sensu hic indicari Fiscum, cui fugientium bona addicerentur.

et assectæ, et qui ab aliis hæretici acclamabamur, eo quod ipsum sequebamur, permoti, seramus (101) ecclesias, et mœrore projectorum (102) non tangimus campanas, populis non psalmos, non denique canimus missas. Nec mora, nobis congregatis, sit Domino inspirante consilium. Ad Dei monachos, qui Septimo in monasterio sancti Salvatoris degunt, communi voto quosdam nostrum mittimus petentes et orantes, dubietatem hujus rei velle perdere, et veritatem cognoscere, cogitamque firmiter promittentes tenere.

94. Responsum est autem nobis, quia si catholicam fidem pro viribus vellemus tenere atque defendere, et Simoniacam hæresim impugnando destruere, virtus Salvatoris tam hujus negotii dubietatem quam etiam cœcitatem de cordibus nostris eliminaret. Factemur, promisimus de hac re hoc sequi quod et ipsis, si suis factum compensarent dictis. Quid plura? Statuitur dies omni voto quæsitæ, in qua et dubietatem perdidimus, et ex qua veritatem, quam monachi dicebant, pro posse defendendo tenemus. Quarta namque feria, in prima hebdomada. Quadragessimæ dies constituitur. Secunda et tertia feria specialiter pro hoc deum oramus, et ut Deus, qui unica est veritas, veritatis hujus reseraret ostium, obsecramus.

95. Illucente vero quarta feria a quodam nostrum itur ad virum Papiensem, qui rogans eum inquit: Fac, Domine, pro Dei tremore, proque remedio animæ tuæ, si est de te, quod monachi dicunt, noli clericos, noli populum in eundo laboribus afficere, noli Deum experiendo tentare, sed hujus negotii veritatem ad Dominum te convertendo pande, aut si hoc te noscis immunem reatu nobiscum venire dignare. Ad quem ille respondet: Nec ego venio illuc, neque te si tu me diligis, ire volo. Ad hoc vero dictum est sibi: Profecto Dei iudicium, quia omnes vadunt, videre ibo, et quid ibi agatur solerter curabo, et quodcunque Deus iudex justus in iudicio suo recto monstraverit, secundum meum valere defensabo. Nec tibi molestum sit meum iter, quia te hodie, qualis sit, sententia Dei recte ostendet. Aut epim te hodie magis, quam unquam fueris, habebimus carum, aut viliozem et contemptum.

96. Nos interim, quasi cœlesti præmoniti oraculo, non exspectamus nuntium; curriturque a nobis clericis, et laicis, et feminis ad Septimum, in quod est Sancti Salvatoris monasterium. O mira Domini potentia, mira que clementia, qui voluntates non solum expeditis, sed etiam prægnantibus vires ad eundem donavit! Numquid enim longitudo itineris matronas? numquid via cœnulentæ multitudine aquarum delicatas terruit? numquid pueros jejunium exasperavit?

97. Congregatis denique omnibus clericis et

(101) *Serare pro claudere vel obsecrare*, ut habet Rodericus Toletan. in Hist. Arabum cap. 45.

(102) Forte vult significare quod propter mœrorem eorum qui e civitate ejecti vel projecti erant,

A laicis promiscui sexus et ætatis, fere ad tria milia, ad prædictum monasterium, interrogamur a servis Dei: Cur, fratres, venistis? Respondetur a nobis: Ut illuminemur, et errorem relinquentes, veritatem sequamur. Quomodo, inquit, illuminari vultis? Nos inquam respondentes: Ut copioso igne probetur, quod de Papiensi Petro dicitis. Quem, inquit, fructum hoc facto habebitis? aut quem honorem inde Deo redditis? Respondemus omnes: Erimus vobiscum, rectam fidem defendentes, et Simoniacam hæresim abominando, Deo, semper gratias agentes. Quid longius moramur? Fiunt statim a populo duæ strues lignorum altrinsecus juxta se in longitudine positæ. Singulatim vero longitudo utriusque fuit pedum decem, latitudo autem ambarum singillatim quinque pedum, et dimidium dimidii pedis. Altitudo denique utriusque separatim fuit quatuor pedum et dimidii. Inter utrasque vero pyras in longitudine semita unius brachii exstitit, et ipsa strata siccis lignis, et ad ardendum bene paratis.

98. Interea fiunt pro hac re Letaniæ, psalmodiæ supplicationes. Monachus intraturus ignem eligitur, jussuque abbatis Joannis celebraturus missam ad altare procedit. Missa vero cantatur cum magna devotione et supplicatione omnium. Chorus monachorum, et clericorum, nec non et laicorum ex corde lacrymatur. Ut autem ventum est ad *Agnus Dei*, quatuor monachi, unus imaginem Crucifixi Domini, alter aquam sanctificatam, tertius duodecim cereos benedictos accensos, quartus thuribulum thure plenum bajulantes, procedunt ad succendendum lignorum præscriptas pyras.

99. His igitur visis clamor omnium in cœlum attollitur *Kyrie eleison* flebilissime pleno ore cantatur, Jesus Christus creberrime, ut exurgat, causamque suam defendat oratur. Maria ejus Mater, ut hoc sibi suadeat, multum a viris, plurimumque a feminis supplicatur. Petri apostoli nomen, quod Simonem perdendo damnet, millies ingeminatur. Gregorius urbis præsul, ut ad suas verificandum properet sanctiones, suppliciter obsecratur. Interea dum pro ingenii capacitate ab omnibus Deus oratur, presbyter, perceptis salutis mysteriis, et expleta missa, exutaque casula, cæterisque sacerdotii indumentis, Crucem Christi portans, cum abbatibus et monachis Letanias faciendo, ad strues lignorum, jam rogus fieri incipientes, appropinquat. Ibi que, quam multipliciter ac uniformiter ab omnibus oratur, nulla lingua fari, nullus sensus colligendo valet meditari.

100. Tandem silentium cunctis imponitur. Et ut conditionem rei, pro qua hæc fiebant, intende audiamus, et bene intelligamus, monemur. Eligitur denique abbatum unus, clamosus in voce, apertus in lingua, qui aperte ad intelligendam orationem, in qua conditio petitionis ad Deum continebatur, populo

non tetigerint suas campanas. Vel etiam quod aliorum qui ecclesias suas deseruerant, ac mœrore projecti et afflicti erant, campanas non tetigerint.

laudantibus autem cunctis conditionem, alius abbatum silentium petit, ele-
[vocem] alloquitur omnes dicens: Viri
t sorores, pro salute animarum vestrarum,
o, hoc facimus, ut deinceps a Simoniaca
æ fere jam totum mundum [infecit] cavea-
s autem lepræ contagium tam magnum esse
uod ipsius immanitati cætera crimina com-
sunt quasi nihil.

lis ergo expletis, cum utrique rogi jam se
i parte in flammivomos vertissent carbones,
ædia semita ignivomarum copia prunarum
staret, ut usque ad talos pedis cunctis, sic
in probationem patuit in prunas infigi pos-
cerdos et monachus jussu abbatis hanc
m cum magna voce, audientibus et flentibus
us millibus, fudit ad Dominum: Domine
riste, vera lux omnium in te credentium,
isericordiam peto, tuam clementiam exoro,
rus Papiensis qui Florentinus episcopus di-
terventu pecuniæ, id est munere a manu,
t Simoniaca hæresis, Florentinam arripuit
nunc tu Filii æterni Patris, salus mea, in
æendo iudicio ad adjuvandum me festina, et
um sine combustionis macula mirabiliter
a, sicut quondam illæsos salvasti tres pueros
no ignis ardentis. Qui cum cœterno Patre
piritu sancto omnia cooperaris, et vivis, et
n sæcula sæculorum.

lumque omnes, qui aderant, respondis-
nen: pacis osculum fratribus dedit et acce-
rrogamur omnes: Quandiu vultis ipsum in
nere? Responsum est ab omnibus: At, at,
itis? Sufficit, Domine, satis, cum solemni
e pedetentim ignem flammæque transire:
quidem sacerdoti et monacho voluntati no-
isfacere. Tunc ipse sacerdos contra ignis
i salutare signum faciens, Crucemque Chri-
lans, ipsamque, non flammæ multitudi-
ændens, intrepidus mente, hilaris vultu cum
celebritate gravitatis, illæsus in corpore,
et in omnibus, quæ secum portabat, in vir-
u Christi mirabiliter ignem pertransiit.

iam flammæ undique concurrentes, et cir-
que exsurgentes Albam quasi byssinam (103)
it, et implendo inflammabant, sed naturæ
nemores, nihil sibi ustionis inferre poterant.
lum denique et stolam, eorumque simbrias
ntorum sustollendo huc illucque varie fere-
d calore perdito, ipsas in nullo comburere
t. Pili quoque pedum ejus inter flammosos
s mittebantur, sed o mira Domini potentia
i laudanda clementia! eorum nulli odore
debantur. Inter capillos nempe flammæ cir-
gentes intrabant, cosque flando levalant et
ant, sed nec summitatem alicujus eorum vi-
oblitæ, adurendo retorquere valebant. Erant
flammæ ex omni parte ipsum concludentes,
Id est ex tenui lino confectam.

A ad Salvatoris miraculum, non ad ardoris incendium.
Ardorem Catholicæ fidei sentiebant, ideoque non
ardebant. Deus profecto noster ignis consumens
aderat, ideoque, ipso nolente, corporeus ignis nihil
nocere poterat. Procul dubio verum erat, quod a
servis Dci dicebatur, quia illorum testis, veritate
juvante, ab igne miraculose liberatur. Veritas enim
semper liberat quos falsitatis macula non coin-
quinat.

101. Postquam autem egressus est de igne, dum
iterum vellet focum repedare, capitur a populo; de-
osculantur pedes præ desiderio. Præ gaudio quidem
beatum se quisque putabat, qui vestimentorum
quamcunque particulam deosculari valebat. Gravi
namque premebatur angustia populorum, sed cum
magna difficultate liberatur viribus clericorum. Laus
Deo ab omnibus una præ gaudio, etiam flendo can-
tatur, certi jam quia verbum Dei nunquam muta-
tur. Simon Petrus magnis laudibus sublimatur, Si-
mondæque Magus ut sterco pedibus conculcatur.
Nomen Petri apostoli in ore omnium super mel et
favum cum laudibus magis magisque dulcescit: no-
men impii Simonis super fel et sulphur cum vitu-
perationibus magis magisque putrescit. Magnitu-
dinem quippe horum Christi signorum, copiamque
gaudii nostri, ac quotidianam gratiarum actionem,
nec cordis sensus cogitare, nec linguæ plectrum ex-
primere, nec manus, sicut est, unquam sufficient
scribere.

105. Sed quia sapienti de multis pauca sufficiunt.
demum ad Paternitatem Vestram supplicandum
concurrimus. Per ipsum vero Beatitudinem Vestram
oramus, cujus Vicarium, tam in cœlis quam in
terris etiam vos esse desideramus: dignamini plebi,
longa peste demolitæ, consilium pariter, et defen-
sionis auxilium impendere: dignamini nos miseros
ab importunis luporum faucibus, abstrahendo eri-
pere: dignamini. precamur, arma contra hostes
Petri apostoli movere, acies struere, sancta bella
committere, et nos oves Christi, beato Petro tibi-
que vice ejus commissas, contra Simoniacos præ-
liando de captivitate liberare. Plerisque etenim no-
strum beatus ipse Apostolus, ut olim a Nerone in
cruce confixus, in visu noctis apparet, et passionem
suam ostendendo, ut a Simoniacorum societate de-
clinemus, pie suadet. Sicut, inquit, me Simoni
Mago nunquam conjunxi, sic quoque vos, si Christi
esse vultis, si oves pascuæ ejus estis, si me clavige-
rum regni cœlestis creditis, si me vobis portas regni
cœlorum aperire cupitis, Simoniacis nolite sociari,
nolite conjungi, nolite communicari.

106. Nunc itaque, Domine sancte, quia fiducia
recuperationis nostræ secundum Deum in sancta
Sede Romana est posita, vos, qui ipsi præsidetis
oramus, ut rapacibus lupis ex adverso ascendatis,
atque auctoritatem sacerdotalis culminis, pro ovibus
vobis vice Petri creditis, opponatis. Iterum iterum-
que cernui sollicitudinem vestram oramus Pater, ut

quod Pastoris est, nobis dilaniatis ovibus ne pigritemini clementer impendere. Illis cognitis, quanto-
cius Papa curavit de omni Episcopali officio præfatum Petrum deponere.

CAPUT IX.

Zelus ejus pro Catholica fide ac fraterna charitate ; pia mors et sepultura ; varia monasteria post obitum ejus ædificata.

107. Ostendimus itaque quam ferventissimam Joannes Pater habuerit fidem, et quam indefessam contra Simoniacam hæresim sumpserit pugnam, immo quam obediens, et in fide ferventes educaverit discipulos. Reliqua ; quæ in senectute gessit, et qualiter de sæculo migravit, prosequamur. Videns denique supradictus Comes Budgar, qui Catholicus extiterat adjutor, etiam in omnibus defensor, tantam fidem, tantamque religionem, tam Joannis Patris quam ejus discipulorum, deliberavit suum monasterium Ficiclen- (104) sub ejus committere regimine ; quod nimis et obnixiis precibus tandem obtinuit. Ubi senex Pater in regimine Abbatis illum constituit Fratrem qui obediens transierat per ignem.

108. Quodam die cum apud præfatum monasterium, quod est in Septimo, esset, et octo ex monachis cum uno tantum sarculo foras ire videret, interrogavit quo tenderent, et cur non nisi unum sarculum deferrent. Illi vero mox, quo ibant, et quid facere deliberaverant, exponunt, seque ad id, quod disposuerant, perficiendum, non nisi uno indigere sarculo afferunt. Ad hæc ille : Nec ipsum, inquit, unum sarculum vobiscum reducetis, sed, illic quo pergitis, relinquetis. Quod ut dixit cæperunt ipsi valde mirari, et dicere. Magna nos negligentia et oblivio deprimet, si, cum octo simus, istud sarculum non reduxerimus. Adhortatique sunt seipsos ut pro sarculo unanimiter solliciti existerent, ut si sanctus Joannes illud verbum veraciter protulisset, cognoscerent. Cumque ad locum, quo decreverant, pervenerunt, et quid disposuerant perfecerunt, reversi (sunt) ad monasterium, ubi se cæperunt aspiciere vicissim, et quis, eorum sarculum reduxisset, inquirere. Sed cum nullus illorum inventus est ipsum reportasse sarculum, cognoverunt nimirum sanctum Joannem prophetiæ habere spiritum.

109. Dilexerat enim a principio bonos clericos, quemadmodum monachos. Et ipse ab eis diligebatur, ceu esset eorum pater : nam omnimodo studebat cum bonis clericis canonicas ordinare ecclesias, sicut cum monachis monasteria. Ad quod probandum, unum saltem de multis ponam exemplum. Venerunt clerici catholici per idem tempus, et fideles laici de civitate Mediolanensi ad senem Patrem, illius terræ referentes miseriam ; scilicet quod per multos retro annos innumerabilis multitudo tam virorum quam mulierum illius civitatis, pro timore Simoniacæ hæresis, nec Pœnitentiam, nec Commu-

nionem ab aliqua sumpserat persona mortali. A quibus se profitebantur esse missos ad pietatem senis Patris, ut pro charitate, qua isdem in cæteris flagrabat, animabus eorum auxilium pro posse impenderet. Quibus misericordia motus ait : Et quod vobis consilium possum impendere ? At illi : Pater, inquit, sancte, si tot miseris vis subvenire, fac clericos, qui ex nostra terra pro vitando hæreticorum consortio ad te confugerunt, catholice ordinari ; illos illuc remitte, et Christianitatem, jam pene deletam, poterunt renovare.

110. Quid multa ? Non solum illos, qui in civitate morabantur, nimia canmotus pietate solito more, sed etiam quos jam in interiore cella Novitiorum habebat, et qui pro accipienda veste monastica venerant, inde abstraxit, et a Rüdolfo Tudertino episcopo (105) viro sanctissimo et catholico ordinari gradatim fecit, eosque Mediolano direxit. Hunc episcopum papa ad tegendum episcopatum Florentinum direxerat post depositionem Simoniaci Petri, et quoniam majus his fecit, majus dicam ; ipsum scilicet episcopum postea cum viris eruditis præfato Mediolano misit, ut viris catholicis id omnimodo optantibus et petentibus, officio subveniret episcopali, qui fidelium consolaretur corda catholico pastore diu destituta. Si enim voluero cuncta sancti Viri narrare bona, prius deficient dies et horæ, immo tempora, quam dicenda.

111. Post hæc igitur venit dies ab eo diu desideratus, scilicet ut dissolveretur et esset cum Christo, quod concupierat omnimodo. Ingravescente itaque infirmitate, quod vitæ terminus propinquaret, evidenter cæpit dicere. Missa igitur legatione, ad se discipulos quos Fratribus præposuerat, fecit venire. Quos visos et benedictos, illo cogebat remeare ad commissi custodiam gregis. Qui licet mœrentes et nimium flentes, Patris jussioni contradicere non audentes, revertebantur. Remanserunt cum eo tantummodo domnus Rusticus, et domus Lætus abbas, pater cœnobii Passinianensis, in quo decumbebat Pater. Ii in eadem, qua obiit hebdomada, ad eum accedentes humili depoposcerunt prece, ut aliquam exhortationem Fratribus relinqueret de unitate charitatis, et de concordia pacis. Tunc dicta hæc dictari et scribi jussit :

112. Joannes Abbas omnibus Fratribus in amorem fraternitatis secum junctis salutem et benedictionem. Me sub gravi infirmitate diu laborante. Deus ut animam recipiat, corporis mei terra quatenus ad pulverem revertatur, unde materiam sumpsit, quotidie expecto. Et hoc mirum non est, quia etas etiam absque tantæ infirmitatis oppressione hoc me admonet quotidie expectare. Et hinc transire quasi sub silentio aestimabam, sed locum et nomen, quod in hac terra corruptibili, quamvis, non sicut decuit, tenui pensans ; utile duxi, vobis sliquid de vinculo tom. III Italiæ sacre col, 100 ; tom. II, col. 1881, et tom. V, col. 1544.

(104) Id secundum monasterium, quod Comes bulgar s. Joanni Gualberto tradidit.

(105) De hoc Tudertino episcopo vide Ughellum

is loqui; in hoc non a nobis, nec noviter, sed, A
 stidie auditis, transcurrendo replicare brevi-
 te hæc est illa virtus, quæ omnium rerum
 am effici compulit creaturam. Hæc est illa,
 pæe in vice suorum omnium mandatorum
 is commendans ait: Hoc est præceptum
 ut diligatis invicem.

ta Jacobus apostolus loquitur dicens: Qui
 egem observaverit, offendat autem in uno,
 est omnium reus. Ista est, de qua beatus
 apostolus dicit: Caritas cooperit multitu-
 peccatorum.

Hinc vero colligere possumus, tenendo chari-
 omnia peccata operiri posse; cæteras vero
 æstimantibus se obtinere, sine hac nil valere.
 ic audiens quisque superbus et inobediens, B
 i veritate cogitat habere, si se corporaliter in
 mione fraterna viderit perdurare. A qua, ut
 m, opinione falsa, unumquemque beatus Gre-
 vere charitatis finem indicando, excludit di-
 Ille perfecte Deum diligit, qui sibi de se nihil
 nit. Quid vero de charitate singulariter loquar
 , quoniam omnia mandata ab hac pullulare
 scio. Quia si multi sunt rami boni operis, una
 nen radix charitatis. In cujus calore reprobis
 quam possunt diu perdurare, Domino Salvatore
 : Refrigescet caritas multorum. Quos frigi-
 ab unitate divisos apostolus Joannes plangit
 , et gemit: Ex nobis exierunt, sed non erant
 is: nam si fuissent ex nobis, permansissent
 nobiscum.

Et si ita est, immo quia ita est, debet unus-
 æ fidelis semper pensare, qualiter se tam sum-
 mo possit copulare, secumque, quos habeat
 Dei socios, anxie quærere. Et sicut reprobis
 relinquendo, a Christi corpore abscinduntur,
 acti eam in veritate amplectendo, eidem cor-
 Christi confirmantur. Ad hanc vero inviolabi-
 ustodiendam valde utilis est fraterna unitas,
 se constringit sub unius personæ cura. Quo-
 sicut flumen a suo alveo siccatur, si in multis
 s dividatur, sic unitas fraterna minus valet ad
 la, si fuerit sparsa per diversa. Idcirco, ut in
 ista caritas inviolabilis permaneat vobiscum,
 ut in domno Rodulfo vestra cura et consilium
 neum obitum pendeat, saltem sicut in me pe-
 t in mea vita. Valet.

6. Tertia denique antequam obiret die, vidit
 em sibi assistentem, quem ejus angelum fuisse
 ramus. Quem et cum solus et nullus alius cer-
 , ait fratribus: Quare fratrem illum non vo-
 vobiscum, cum comedistis? Cui fratres: De
 inquit, fratre dicis, Pater? Et ille: De illo
 ro, inquit, juvene, qui ad nos venit, et nobis-
 moratur ingrediens et egrediens. Et subjunxit:
 est, et quo nomine vocatur? Cui beatus Lætus,

6) In *Breviculo*, id est indiculo vel compendio,
 hæc est diminutiva a *Brevi*.

abbas de Passiniano, Deo revelante, dixit. Nescis
 quia de monte Domini, et Benignus appellatur? Tunc
 ille, Spiritu sancto docente, angelum esse intel-
 lexit, et vere de monte Domini, id est de cælo,
 esse, talique nomine (*id est* Benignus) illum appellari
 dixit.

116. Et recte beato Joanni Deus talis nominis
 angelum deputaverat, qui tantam sibi benignitatem
 misericorditer plus quam cæteris fere mortalibus in-
 fuderat. Quo audito ierunt, et supra mensam unius
 hominis victum posuerunt, supra victualia consti-
 tuta fratrum. Quo adimpleto quievit. Denique cum
 ad exitum appropinquaret, fecit sibi in brevi-
 culo (106) scribi, et in manu poni hæc: Ego Joannes
 credo et confiteor fidem, quam sancti Apostoli præ-
 dicaverunt, et sancti Patres in quatuor conciliis
 confirmaverunt; ut crederetur intimo eam corde te-
 nuisse, quam videbatur verbis et operibus viriliter
 defendisse.

117. Post hæc Christo tradidit spiritum corporis
 et sanguinis ipsius perceptione munitum, in quem
 integra fide crediderat, quem pure dilexerat, cui pia
 intentione servierat; secum videlicet talentum sibi
 creditum reportans centuplicatum. Obiit in ferven-
 tissimo ætatis ardore, quarto scilicet Idus Julii.
 Patres itaque præsentis, qui aderant, spe certa cre-
 dentes posse Deum sine fœtore in ætatis fervore
 servare magistrum, qui in igne sine combustione
 servaverat discipulum, deliberaverunt cadaver Patris
 insepultum retinere, donec abbates ex utraque con-
 gregarentur parte.

C 118. Hac itaque de causa insepultum mansit per
 triduum. In quibus vero ad celebrandas communis
 Patris exequias, clericorum et monachorum con-
 venit multitudo pene innumerabilis Per hos quippe
 dies et noctes Christo indefesso gratias agentes,
 debitum honorem Patri impendentes, sepulturæ post
 hæc sancti Viri corpus tradiderunt. Ita immune ab
 omni fœtore, quemadmodum fidem ab omni erroris
 contagione servaverat immunem, et ceu discipuli
 transeuntis per ignem Christus incombustas vestes
 servaverat et carnem.

D 119. Quo sepulto, sumpsit domnus Rodulfus (107)
 obedientiam sibi a Patre injunctam; quam per
 triennium, præ oculis habens memoriam et timorem
 Patris, sancte et regulariter rexit. Sub cujus regi-
 mine se cæteris adhæserunt cœnobium Vagianum,
 et Toanis Fontana, nec non et Coneum. Post cujus
 obitum, totius Congregationis regimen sumpsit Pa-
 ter Rusticus, et eam per annos sedecim rexit fide-
 ter, paterne et discrete. Sub quo cœnobium sancti
 Angeli juxta Pistoriam est noviter ædificatum. Al-
 terum ad honorem Christi, ejusque Genitricis Ma-
 riæ in Nerana. Porro illud, quod est in Sotena, ad
 honorem sancti ædificatum est Salvatoris, et alte-
 rum, quod in Strumis, ad honorem Dei, ejusque
 sancti Martyris Fidelis, nec non et illud Pisanum

(197) Id est, assumpsit munus Generalis abbatis,
 Sibi a S. Joanne Gualberto impositum.

ad honorem Dei, sanctissimique Pauli, sub hujus regimine Patris adjuncta et concorporata sunt Vallis Imbrosæ consuetudini et Congregationi. Similiter ad quod in monte Armato, et alterum, quod in Osellæ Castellanis in partibus, noviter sunt ædificata, sub hoc sunt instituta Patre (108).

120. Horum quippe rectores annuatim conveniunt, memoria retinentes bonitatem et sanctitatem, nec non instituta boni et primi Patris sibi offerunt alteri alterutris quæcumque sub sua habent cura, personas videlicet et substantias sæcundum imperium Vallis Imbrosæ abbatis, quem super se electum habent in vice Joannis primi abbatis. Et sunt in fide una, unum cor et animam habentes, potius parati mori, quam ab alterutro dividi. In qua unitate Christus, omnipotens pastor eos in perpetuum dignetur conservare, qui suos electos ante mundi constitutionem dignatus est eligere. Qui cum Deo Patre, sanctoque Spiritu ex utroque procedente vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæculorum Amen.

CAPUT X.

Varia miracula maxime post obitum ejus patrata.

121. Quod scribimus a venerabili Fratre didicimus Joanne, qui in eodem Passinianensi cœnobio, ubi domnus archimandrita Joannes ad cœlestia migravit, per multos annos cellæ ministerium et vestiarii officium nobiliter gessit. Qui adhuc eo tempore in laicali habitu constitutus, dum persensisset venerandum Patrem morti proximare, æstuaræ cœpit, quid in tanta parandi copia ciborum ageret, præsertim cum cerneret tantam turbam monachorum, et clericorum, nec non et laicorum ex diversis partibus ad funus tanti Patris advenire. Quid multa? Tandem ad semetipsum reversus, in Deo confisus, meritisque tanti Patris præsumens, dixit: Qui ex quinque panibus quinque millia homines pavit, potest hodie multiplicare nostra olera simulque et legumina. Tunc vascula, quæ more solito Fratribus suffecerant, assumpsit, et sancti Patris Joannis invocato nomine, ad prunas composuit, et ad coquendum cibaria per eas ordinavit. Mira res! de quibus vasculis solitam annonam Fratribus tribuit, et a mane usque ad expletum diem omnibus supervenientibus ibidem hospitibus sufficienter administravit.

122. De domno GG. VII apostolicæ Sedis papa, qui ad sacrosancta Misarum solemnia compunctive solebat accedere. Cui cum continuis tribus diebus consueta deesset compunctio, nomen et sanctitas prædicti Patris Joannis in memoriam venit, eumque in suum invitavit auxilium, et mox ejusdem sanctæ compunctionis gratiam, copiam multum largius quam solebat resumpsit sicut domnus Petrus Al-

(108) De omnibus his monasteriis videri potest Locatellus l. b. II, cap. 1, et 2, Franchius lib. VIII, pag. 254. Lubinus in Abbatiarum Italiæ brevi notitia ordine alphabetico concinnata.

(109) *Callicula* vel *Gallicula* est genus vestis. et

banensis episcopus ipsius ore se testabatur audisse.

123. De domno Teuzo Razolensi abbate de primis maximisque ejus discipulis, quod ei contigit, ipso sæpissime testificante. Qui dum quadam die cum Plebano sancti Joannis Majoris, nomine Ugo, Vallimbrosam iter ageret, gravissimo illorum dolore intolerabiliter ac sæpius pulsatus est. Cumque inter has doloris angustias fluctuaret, prædictum Patrem Joannem attentius cœpit rogare, quatenus suis meritis, precibusque ei clementer succurreret. Statimque languor, qui eum cruciabat, prorsus deletus est. Item de prædicto domno Teuzo, cui cum obitu domni Rustici magni Prioris nuntiatus fuisset, et ipse tanto constringeretur languore, ut se movere non posset, calliculam (109) tanti [al., sancti] prædicti Patris fiducialiter tetigit, mox sanissimus effectus, celeriter ad defunctum perrexit.

124. De Fratre Girardo sæpius in vita ejus memorato. Qui dum quadam die equo sedens iter ageret, prædicti Patris pedulem (110) gestabat in sinu. Qui casu de equo descendens, manu frænum amisit. Equus vero ante illum fugiens, per longa terrarum spatia, eo nolente atque contristante, cucurrit. Qui cum equum nullatenus stare cerneret, nec eum posset ascendere, pedulem, quem gestabat, foras traxit de sinu, orationemque hujusmodi fudit ad Dominum, ut si venerandus Pater Joannes hoc erat, quod dicebatur, et ipse credebat, meritis ejus figeret equum. Hæc eo orante, equus quasi simulacrum stetit. Ad quem ipse accendens tenuit at ascendit, et via, qua cœperat, lætus cum eo abiit.

125. In virtute similis miraculi, ejus nihilominus sanctitas claruit. Nam cum supradictus venerabilis Rusticus die quadam a Vallimbrosa veniret, et ad Sanctum Salvium cum quodam venerabili presbytero iret, cum ad quoddam diversorium venerunt, de mulis, quibus insedebant, ob necessitatem corporis descenderunt. Interea mulus presbyteri repente diffugiit, concitoque gradu per diversa se contulit. Sed cum sacerdos post mulum pergeret cursim, ut eum, si fieri posset, apprehenderet, eumque reduceret, dixit ei Rusticus: Cur frustra laboras, cum illum velocius te currere videas ipsumque taliter apprehendere nequeas? Veni ergo et dominum Joannem deprecemur, ut ipse nobis mulum reducere dignetur. Qui cum dixisset, et presbyter redisset, genua curvavit, ac beatum Joannem, ut mulum reduceret, rogavit. Mox ad prima orantis verba, tanta velocitate mulus rediit, quanta nec ante discessit, seque ad tenendum et sedendum, mansuetissimus reddidit.

126. Matriona quædam nobilissima, nomine scilicet Adalascia, gravissimis per unum integrum annum febribus æstuans, ante sepulcrum ejus

etiam interdum significat tegumentum capitis.

(110) *Pedules*, pedum indumenta seu tibia, ab Italico *Pedule*, quod infimam tibialium partem significat.

co sanitate recepta, incolumis remeavit. Vere non solum ipse magna et innumera miracula, verum etiam quamplurimi in sine mira valde fecerunt. Erat tunc temerarius quidam, Zenobius scilicet nomine, sem plebem (111) per 40 annos et exiit. Qui cum quadam die sole ad occasum acceleraret se per celebrare (112) vesperynaxim, ut mos est rusticorum, accensa colesiae lampadem festinebat ignire. Et liquorem in ea minime invenisset, et alio me haberet, unde eam reficere posset, dicendo eam ignivit, quam aqua, quae in nebat, sine mora exstinguebat.

o furibundus animo ille ut erat dixit: Si quae de Walberte Joanne propriis oculis livi, in ipsius nomine praecipio tibi ut, accensa, inextincta permanes. Quae cum citate est accensa ac si divinitus ei immisset. Et tunc demum usque mane tam, velut ex purissimo oleo repleta fuisset. ssit, nobis scribens, haec dictando mandata sepulchrum quippe ejus tunc priori ampas una constituta, et in nocturnis s accendenda per multos annos permanere in terram corruisse, et semper illaesam esse, me, qui scribo, vidisse profiteor.

dam magnae simplicitatis et obedientiae undam obeditiunculam (113) de praefato censi cenobio ad conversionem (114) venit. quadam die aliquantos mercenarios ex praedem obedientiae Prioris ad excolendam am conduxisset, cum eis per totam diem exercitio devotus permansit; et cum sol ad liverteret, et omnes qui in vicino laborariam repedarent domum, ait ad suos: nos similiter ad nostrum metatum (115). priis superpositis sarculis atque abeuntes, t oviculam vagantem per rura. Quid hic iunt? Tetra nox jam appropinquat, et a morsibus eris devoranda. Tunc, qui suait illis: Nobiscum eam deferte, ut ei illaesam valeamus reddere. Et apprehendomi secum detulerunt.

sterea invenientes ibidem de jam dicto quemdam Vicarium, retenta secum ove, lutandi gratia occurrunt. A quo resalutati es essent, ait illis: Quid sibi vult ovis viscum defertis? Qui dixerunt: Invenimus jusdam errantem, et qui nobis praerat ut nobiscum eam conduceremus. Ubi est

lebs Brozensis Italice dicitur *Pieve di Broz-* Florentiae vicino.

er celebrare Italicismus est per ad vesperutinam synaxim.

beditiuncula hic significat parvam villam a monasterio dependentem, quam antiqui ant *grangiam*.

versio aliquando monachismum, aliquan-

ille, inquit? Qui mox vocatus advenit. Quid, inquit, tibi et ovi alterius? Praecipio tibi itaque ex parte domni Joannis abbatis majoris, ut statim abstracta ab ea pelle, et tibi ex integro tegumento cervici superposita, ad locum unde tulistis quantocius deferas.

130. At ille sine cunctatione mox omnia peregit; et iter aggressus; Episcopus Aretinae civitatis cum multo sibi comitante equitatu, in itinere incurrit. Qui omnes in magna nimis admiratione conversi, interrogare eum coeperunt dicentes: Quid est hoc? Cur hoc agis? Tamen aestimaverunt eum esse amentem. Nimirum ipse nihil dixit, donec ad Episcopum ventum est. Ad quem Episcopus: Quare hoc agis? At ille seriatim ei per ordinem pandit. Et Episcopus: Ego te absolvo, inquit, ab hoc reatu. Et ille: Tu, inquit, non es meus Abbas abdictus (116), sed tantummodo tuae civitatis Episcopus. Ex ejus absolute nihil curans, ut coeperat suam obedientiam festinus adimplere pertentans, et eo, unde alii abstulerant, loco eam devote reposuit, et continuo domum laetus remeavit. Haec namque ideo posuimus, ut obedientiae bonum, quam perfecte etiam in simplicioribus pro reverentia tanti Patris exercebatur, significaremus.

131. Sed et hoc quod subinfero a venerabili Fratre Teberto, qui in eodem Passinianensi cenobio monasticae religionis vitam optime conduxit, pro certo scimus. Qui, ex nobili prosapia ortus, quemdam nepotem habuit, nomine Benzoniem, virum in armis strenuum; et in bellicis actibus diligenter instructum; et ut ita dicam, quod majus est, quamquam in saeculari habitu positus, in Domini praecipio erat devotus. Praeterea quadam die quidam heroes, ob invidiam nimis magnam ex longo tempore jam procreatam, ad invicem commiserunt, et ab alterutro superati, cum jam praedictus vir interesset, ab adversa parte est deprehensus. Itaque in arcta nimis custodia cum constrictus esset, desperavit se funditus quocumque modo ex ea eripi posse.

132. Tunc praedictus Tebertus pro charitatis sive consanguinitatis affectu in nepotis afflictione commotus, recurrit ad patrem Joannem, et petivit dicens: Gloriosissime pater et domine, deprecor tuam misericordissimam clementiam ut me famulum tuum clementer audias, et de quo rogo propter tuam magnam pietatem cito subvenire digneris, ut famulum tuum illum Benzoniem a tali et a tanto exitiabili periculo, sine pretio et aliqua conventionem abstrahas liberum. Et cum hoc feceris, tunc demum

do laicorum obsequium monachis oblatum significat.

(115) *Metatus* vel *Metatum* significat proprium domicilium et interdum hospitium. Opinor in hoc sensu *edes proprias* significari.

(116) *Abdictus* hic idem significare debet, quod constitutus vel declaratus, ut ex sensu pronum est intelligere.

spondeo eum ad tua vestigia perventurum, et quoadusque vixerit tempore, devotum tibi servum adfuturum. Tunc venerabilis Joannes abbas, se ex corde precantes semper juvare paratus, pie factæ orationi mox annuit, et pro quo rogaverat, cito de ejus oppressione auxilium sensit. Mira res! Qui in miræ magnitudinis turris custodia positus cum esset, per semetipsum ex improvisu depositus est ex ea cum parvo funiculo. Et sic per tegulas in tegulas, diueum satellitibus perquirentibus, inimicorum manus evasit.

113. De domno Bernardo Parmensis urbis Episco-

(117) Hujus sancti viri vitam edidit Thesaurus Velius Romæ anno 1612. Videri etiam potest Locatellus, fuse de eo disserens, lib. 2, cap. 11, ac novissimus Venantius Simius in Catalogo pag. 62. De eo agemus cum Martyrol. Rom. iv Decembris.

po (117). Qui cum adhuc Cardinalis esset Presbyter, atque trans Tiberim apud Sanctum Chrysogonum positus, cum ei quadam die, vel quid in cibum sumeret, vel pretium, unde emeret, omnino deesset, prædictum Patrem Joannem adducens, suppliciter rogare cœpit ut ei, quid sumeret, largiretur. Eadem vero hora ex improvisu duo advenientes viri, unus sex solidos, alius..... cim (118) in panno ligatos devotissime obtulerunt. Deinceps ciborum grandis copia a quibusdam est oblata. De eodem domno Bernardo, qui epistolam transmisit Regi, in qua testimonium inseruit, quod postea retractans (119)

(118) Franchius lib. 10, pag. 368, et Thesaurus Velius dicunt fuisse duodecim solidos. Malui ergo fideliter ponere, prout inveni.

(119) Satis manifestum est hic aliqua deesse.

S. JOANNIS GUALBERTI VITA ALTERA

Auctore beato Attone abbate Vallumbrosano, et postea episcopo Pistoriensi.

(Ex editis apud Joannem Mabillonium sæculo VI Benedictino, parte II, a pag. 268.)

(Vide supra, col. 667.)

MIRACULA S. JOANNIS GUALBERTI

Auctore Hieronymo Radiolensi monacho Vallumbrosano.

(Ex ms. Florentino Bibliothecæ Medicæe plut. XVIII.)

PROLOGUS.

1. Cum non solum, quos vulgo dicimus sæculares, magno et excellenti ingenio viri, verum etiam religiosi, doctrina et virtute præditi, quos brevitatis causa prætermitto, Laurenti (120) magnifice avoparentique suo et Tibi, ut magis in aperto, et vestris perquam magnifice rebus gestis illustriores essent, quæ magnifica de egregiis viris edidere, direxerint, non ab re visam est mihi pro tuis ac Majorum tuorum, non solum erga universum corpus Ecclesiæ, verum etiam erga Religionem nostram, singularibus meritis, quam et illustrasti et quotidie illustras, aliquid tua devotione dignum ad hanc tantam dignitatem pro viribus nostris afferre. Ceterum cum animadverterem quidnam magis gratum magisque congruum pro tempore magnificentiae tuæ esset, nihil intellexi ita hac tempestate tuæ devotioni in hanc nostram Religionem congruere posse, quam si Joan-

(120) Laurentius is, doctorum virorum Mæcenas, juxta Odoricum Raynaldum in continuatione Annalium ecclesiasticorum tom. XIX, obiit anno 1492, iv

nis Gualberti sanctissimi viri, civisque Florentini dignissimi, qui non solum Hetruriam verum etiam Christi Jesu religionem universam suis meritis prodigiisque reformavit, miracula, quæ legirim, viderim, a viris fide dignis acceperim, perscriberem.

2. Ad quod profecto aggrediendum multa ingenium meum incultum et inconcinnum appulere; primum quod nulli istarum rerum reperiantur veri sed tantum simplices scriptores, qui quidem multa omiserunt quæ erant scitu dignissima; et ea etiam, nescio qua incuria, perierant, nisi tantum in scriniis librarii quædam notata haberentur. Præterea videram propriis oculis audieramque a viris fide dignis multa memoria digna, quæ si perire sivissem, et corpori et animæ meæ quandoque detrimentum fore existimassem. Accedebat ad hoc tua, quæ plurimum

Idus Aprilis; unde hujus scripti ætas præter propter colligi potest.